

**Освіта в Україні і зарубіжних країнах :
анотований бібліографічний список
2020. – Вип.10 (жовтень). – 61 с.**

Освіта в Україні

1. **Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті** : тези доп. XLIII Міжнар. наук. студент. конф. за підсумками наук.-дослід. робіт студентів за 2019 р., (м. Полтава, 7 - 8 квіт. 2020 р.) : [у 2 ч.] / ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі" (ПУЕТ). — Полтава : ПУЕТ, 2020. — Ч. 1. - 255 с. - **Шифр зберігання в Бібліотеці : A806716-1** *Зі змісту : Забезпечення якості підготовки викладача вищої школи на основі використання електронних освітніх ресурсів / Р. І. Корольок, Л. В. Лебедик. – С. 10-12; Планування та здійснення виховної роботи у закладах вищої освіти / М. О. Негода, С. О. Шара. – С. 12-15; Белорусская система образования глазами экспертов Болонского комитета / М. А. Ивашина, А. Г. Злотников. – С. 20-21; Якість освіти – економічна складова формування компетентної людини / Є. В. Саленко, Ж. А. Кононенко. – 22-23; Єдність та диференціація у правовому регулюванні робочого часу педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників / І. В. Ніколаєва, Г. В. Терела. – С. 103-106.*

2. **Андрощук І. В. Скрайбінг-презентація як засіб підвищення ефективності освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти** [Електронний ресурс] / Ірина Василівна Андрощук, Ігор Петрович Андрощук // Інформ. технології і засоби навчання : [електрон. вид.] . — 2019. — Т. 72, № 4. — С. 67-80. *Проаналізовано основні підходи до визначення сутності поняття «скрайбінг-презентація» та її значення в освітньому процесі. Виокремлено основні переваги скрайбінг-презентацій: оригінальність, можливість багаторазового використання, можливість*

спілкування з учнями протягом перегляду, ефект паралельного проходження, мінімальна кількість витрат, універсальність візуалізації, ефективність, стислість і образність тощо. Акцентовано увагу на недоліках використання скрайбінг-презентацій в освітньому процесі. З'ясовано, що використання скрайбінг-презентацій дає змогу мотивувати та стимулювати навчально-пізнавальну діяльність учнів, активізувати увагу на базових поняттях, візуалізувати навчальний матеріал у зручну для сприймання та засвоєння форму, що сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу загалом. Наголошено, що скрайбінг дозволяє перетворювати тези лекції в слова й образи, описувати зв'язки і робити змістові акценти на базових поняттях навчального матеріалу. Визначено, що головне завдання означеного способу подачі інформації – динамічно, швидко і якісно донести її до учнівської аудиторії. Узагальнено основні види скрайбінгу в залежності від способу розроблення: ручний та комп'ютерний. Зокрема встановлено, що ручний скрайбінг поділяється на такі підвиди: скрайбінг-фасилітацію, аплікаційний, магнітний, фланелеграфний скрайбінг. Встановлено, що в переважній більшості розробок скрайбінгу вчителі не дотримуються вимог, що значно знижує ефективність використання скрайбінг-презентацій. Обґрунтовано необхідність визначення чітких вимог до скрайбінгу, які сприятимуть підвищенню ефективності освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

3. **Астахова В. И. Гуманизация и гуманитаризация образования как основной фактор выхода Украины из интеллектуального кризиса / В. И. Астахова // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. — Вип. 25. — С. 20-36. — *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14653-25* Розкрито особливості інтелектуальної кризи в Україні, її катастрофічні наслідки як найбільш руйнівної, найбільш довготривалої за часом і такої, що найважче долається, оскільки зачіпляє найбільш складні сфери людського буття. Зроблено спробу довести, що можливий вихід із кризи спроможна забезпечити розробка та послідовна реалізація політики**

гуманізації і гуманітаризації всього освітнього простору на всіх його рівнях та напрямках, бо саме гуманістичні ідеї й їх втілення в гуманітарне навчання здібні виступити гарантами вільного розвитку особистості. Стверджено, що носіями ідей гуманізму не лише в сфері освіти, але і в суспільстві в цілому, виступає Вчитель, який сьогодні, на жаль, не готовий в повному обсязі до виконання своєї найважливішої місії. І цю проблему потрібно невідкладно вирішувати на державному рівні.

4. **Байвидович О. Новая украинская** / Ольга Байвидович // Корреспондент. – 2020. – № 17 (11 сент.). — С. 38-42. У контексті старту нового навчального року, проаналізовано, які корективи внесли у навчальний процес карантинні обмеження через пандемію коронавірусу, чому центральна влада не поспішає відправляти дітей на дистанційне навчання, а також, які перспективи чекають на учнів та їх батьків. Акцентовано увагу на проблемах, пов'язаних із дистанційним навчанням школярів, їх безпечним харчуванням у школах. Наведено коментарі т. в. о. Міністра освіти і науки України Сергія Шкарлета щодо підготовки шкіл до нового навчального року. Текст: <https://korrespondent.net/magazine/archive/856/>

5. **Безена І. М. Державна політика у сфері загальної середньої освіти та механізми її реалізації: регіональний аспект** / І. М. Безена // Публіч. упр. і адміністрування в Україні. — 2020. — Вип. 17. — С. 23-29. Зазначено, що основою сучасних змін у системі освіти України постає шкільний зміст освіти і освітнє середовище, які будуть розвивальними і зорієнтованими на особистість та задоволення її освітніх потреб. Ціннісною основою освітнього середовища школи є права і свободи людини, які мають стратегічну державну вагу в розвитку сучасного демократичного суспільства. Текст : <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/17-2020/6.pdf>

6. **Биков В. Ю. Проектування і використання відкритого хмароорієнтованого освітньо-наукового середовища закладу вищої освіти** [Електронний ресурс] / Валерій Юхимович Биков, Світлана

Миколаївна Вернигора, Андрій Миколайович Гуржій, Леонід Михайлович Новохатько, Олег Михайлович Спірін, Марія Павлівна Шишкіна // Інформ. технології і засоби навчання : [електрон. вид.]. — 2019. — Т. 74, № 6. — С. 1-19. *Висвітлено результати теоретичних і експериментальних досліджень проблем проектування, впровадження і використання відкритого хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища закладу вищої освіти (ЗВО) , що проводилися в Інституті інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України протягом 2011 - 2019 рр. Охарактеризовано шляхи добору методик на базі запропонованої моделі в педагогічних системах ЗВО, визначено перспективи їх використання. Здійснено аналіз і оцінювання досвіду впровадження і використання окремих сервісів і компонентів хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища у ЗВО України. Наведено результати експериментальних досліджень використання сервісів хмаро орієнтованого середовища в процесі навчання наукових, науково-педагогічних, педагогічних кадрів. Проаналізовано й оцінено перспективи розвитку хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища на підставі запропонованих підходів.*

7. **Бойко Є. Г. Інтегрований підхід до навчання в освітньому процесі** / Є. Г. Бойко, О.О. Рафальська, Г. П. Юхимович // Упр. розвитком склад. систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — Київ, 2019. — Вип. 38. — С. 92- 97. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17179-38** *Наведено основні моменти застосування інтегрованого підходу до навчання в освітньому процесі, а саме: актуальність впровадження інтеграції в навчальний процес; етапи реалізації міжпредметної інтеграції змісту навчання; підвищення ефективності навчання в результаті використання способів інтеграції змісту навчання. Зазначено, що застосування інтегрованого підходу до навчання в освітньому процесі з метою підвищення рівня всерозвитку учня/студента відіграє важливу роль в організації ефективного навчання. Водночас такий підхід дає змогу зменшити перенавантаження учня/студента, а також зменшити затрати на*

реалізацію процесів навчання. Інтеграція в освітньому процесі дає можливість якісно оновити зміст освіти.

8. **Бондар Т. І. Комунікація «школа – батьки» в контексті сучасних трансформацій освіти** / Т. І. Бондар // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. — Вип. 25. — С. 171-182. — *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14653-25 Розглянуто питання виховної функції сім'ї і школи у формуванні особистості дитини, де значну роль у вихованні школярів слід віднести до спільних дій навчального закладу та сім'ї, ефективність яких залежить від особливостей організації роботи з батьками у сучасній школі. Показано необхідність вибудови рівноправного партнерства «діти – батьки - педагоги», в основі якої – принцип єдності у відношенні до дитини, принцип взаємодії та взаємодопомоги у вихованні дітей.*

9. **Боровик М. В. Тенденції розвитку закладів вищої освіти в Україні** / М. В. Боровик // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. — 2019. — № 3. — С. 85-89. *Проведено дослідження стану вищої освіти в Україні за період із 2014 р. Проаналізовано основні показники, які характеризують стан розвитку закладів вищої освіти (ЗВО) в Україні. Досліджено основні тенденції розвитку ЗВО, зокрема розглянуто динаміку кількості осіб, які здобували вищу освіту та освіту у цілому. Проаналізовано кількість ЗВО в Україні, а також динаміку їх кількості за формами власності, підпорядкованістю, формами навчання, обсягами фінансування та регіонами. Розглянуто динаміку кількості студентів-іноземців, які здобувають вищу освіту в Україні. Визначено причини та чинники, які впливають на діяльність ЗВО в Україні та стан вищої освіти у цілому. Текст : http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/3_2019/3_2019.pdf*

10. **Бунчук О. В. Формування культури науково-дослідної діяльності учнів старшої школи через написання наукових робіт в МАН** / О. В. Бунчук, Ю. І. Єрмак // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 22, т. 2. — С. 171-174. *Проаналізовано особливості формування культури*

науково-дослідної діяльності в учнів старшої школи в процесі написання наукових робіт. Обґрунтовано, що саме закладам позашкільної освіти належить роль у розвитку дитячих дарувань і творчої особистості, адже за сучасних умов швидкого темпу життя інтелектуальні та мобільні здібності підростаючого покоління набувають дедалі більшого значення. І перше місце в розвитку означених якостей відіграє науково-дослідна діяльність школярів у контексті навчального процесу Малої академії наук. Текст : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_2/40.pdf

11. **Відсутність довгострокової стратегії позбавляє виші орієнтирів** [Електронний ресурс] // Голос України. – 2020. – 9 жовт. (№ 187). — Електрон. дані. Висвітлено ключові положення проекту Стратегії розвитку вищої освіти України на 2021 – 2031 роки, розробленої на виконання Указу Президента України "Про вдосконалення вищої освіти в Україні" № 210/2020 від 3 червня 2020 року та оприлюдненому Міністерством освіти і науки (МОН) для громадського обговорення. У запропонованій МОН Стратегії зокрема вказано на такі проблеми освітньої сфери як невідповідність структури підготовки фахівців поточним і перспективним потребам ринку праці, незатребуваність навчання за спеціальностями природничого та технічного напрямків (за винятком комп'ютерних наук) та слабкий зв'язок закладів вищої освіти з наукою та бізнесом. Визначено стратегічні й операційні цілі та завдання розвитку вищої освіти: інтеграція науки, освіти та бізнесу задля забезпечення економічного зростання країни; формування навчально-науково-виробничих кластерів з метою використання знань і фахових можливостей науково-педагогічних працівників для вирішення реальних виробничих завдань; реалізація наукових проектів у провідних галузях економіки та виробництва. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336848>

12. **ВНЗ борються за кожного вступника** // Уряд. кур'єр. – 2020. – 8 жовт. (№ 196). — С. 1. Йдеться про онлайн-брифінг заступника міністра освіти і науки Андрія Вітренка на тему "Доступна освіта: дистанційне

навчання в школах та перші підсумки вступної кампанії для мешканців з тимчасово окупованих територій”. Урядовець проінформував про результати вступної кампанії до українських ВНЗ абітурієнтів із Криму й з окупованих територій Донецької та Луганської областей, а також зазначив, що зміни до законодавства щодо вступу випускників з тимчасово окупованих територій до вишів без зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) ”дуже позитивно позначилося на динаміці вступу до закладів вищої освіти України таких дітей”. Також Андрій Вітренко прокоментував порядок вступу до ВНЗ абітурієнтів, які мають статус внутрішньо переміщеної особи (ВПО). Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/news/vnz-boryutsya-za-kozhnogo-vstupnika/>

13. **Войтко О. «Оскар» для педагогів** [Електронний ресурс] / Оксана Войтко // День. – 2020. – 6 жовт. (№ 188). — Електрон. дані. *Йдеться про те, що найкращі учителі України отримали нагороди за проактивну позицію, новаторство та стійкість до змін. Зазначено, що урочиста церемонія нагородження з червоною доріжкою та святковим концертом відбулася напередодні Дня працівників освіти — у суботу, 3 жовтня, біля арки Дружби народів у центрі Києві. Національна премія Global Teacher Prize Ukraine відома як «Нобелівка» для вчителів. Переможець отримує не лише нагороду та особливе визнання у професійному світі, а й 250 тисяч гривень, поїзду на найбільшу освітню подію Global Education and Skills Forum та один рік безкоштовного навчання від організатора премії — «Освіторії».* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/oskar-dlya-pedagogiv>

14. **Воротникова І. П. Досвід використання е-підручників і електронних засобів навчального призначення в умовах цифровізації загальної середньої освіти України** [Електронний ресурс] / Ірина Павлівна Воротникова // Інформ. технології і засоби навчання : [електрон. вид.]. — 2019. — Т. 71, № 3. — С. 23-39. *Висвітлено можливості запровадження е-підручників у школі як інструмента цифрової педагогіки для реалізації*

якісної освіти. У дослідженні використано теоретичні методи для систематизації та аналізу різних підходів до визначення поняття «е-підручник» та його класифікацій, узагальнено вимоги до сучасного е-підручника та умов його використання в школі, проаналізовано пропозиції електронних засобів навчального призначення для українських шкіл і результатів дослідно-експериментальної роботи 25 закладів середньої освіти, на основі соціологічних опитувань, бесід і анкетувань учасників освітнього процесу.

15. **Гал І. Рада не разрешила иностранцам обучаться в украинских вузах на русском языке** [Электронный ресурс] / Ирина Гал // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 16 сент. – Электрон. данные. *Йдеться про те, що Верховна Рада України (ВР України) не підтримала проект Закону, яким пропонувалося дозволити іноземцям отримувати освіту не українською мовою у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Як повідомили в Інформаційному управлінні Апарату парламенту, цей проект вносить зміни до Закону України «Про вищу освіту». Указано, що народний депутат України Марія Мезенцева, яка представляла документ, зазначила, що метою проекту Закону є «врегулювання організації навчального процесу для студентів, які є громадянами іноземних держав або особами без громадянства». Відзначено, що незважаючи на рекомендацію профільного комітету ВР України прийняти законопроект за основу, документ не був підтриманий і 235-ма голосами відправлений на доопрацювання.* Текст:

<https://ukraine.fakty.ua/355799-rada-ne-razreshila-inostrancam-obuchatsya-v-ukrainskih-vuzah-na-russkom-yazyke>

16. **Галаур В. Як не пустити коронавірус у школу?** / Володимир Галаур // Уряд. кур'єр. – 2020. – 19 верес. (№ 182). — С. 3. *Йдеться про особливості організації навчального процесу в школах Харківщини в умовах пандемії коронавірусної інфекції.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/yak-ne-pustiti-koronavirus-u-shkolu/>

17. **Гамаш Д. Криза довіри** [Електронний ресурс] / Дмитро Гамаш // Дзеркало тижня. – 2020. – 26 верес. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що Міносвіти змінило свою стратегію реформування процедури відбору навчальної літератури для школи, а тому не забезпечило подальшого розвитку своєї новоствореної інституції. Це призвело до браку в УІРО належних людських, матеріальних і технічних ресурсів для проведення етапу експертного оцінювання навчальної літератури.* Текст:

<https://zn.ua/ukr/EDUCATION/kriza-doviri.html>

18. **Горелов С. Будут ли выпускники-2021 сдавать тесты на знание нового украинского правописания: появилось разъяснение** [Электронный ресурс] / Сергей Грелов // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 14 сент. – Электрон. данные. *Як повідомило агентство «УНН», у 2021 році під час зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) з української мови / мови та літератури, яке в 2020 році стало однією з проблем для випускників, не будуть перевіряти знання правил «нового правопису». Зазначено, що заступник директора Українського центру оцінювання якості освіти Тетяна Вакуленко підтвердила: «Питання, яке актуальне вже другий рік – чи будуть наші завдання ... стосуватися правил так званого "нового правопису", тобто чинного правопису. Відповідь - ні». За її словами, не передбачаються питання, які порівнюють старі і чинні норми правопису, а якщо учасник захоче використовувати слово, яке змінилося в новій редакції правопису, то екзаменатор не зарахує помилку.* Текст:

<https://society.fakty.ua/355593-budut-li-vypuskniki-2021-sdavat-testy-na-znanie-novogo-ukrainskogo-pravopisaniya-poyavilos-razyasnenie>

19. **Горелов С. Опубликовано рейтинг лучших школ Украины** [Электронный ресурс] / Сергей Горелов // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 23 сент. – Электрон. данные. *Проінформовано, що за підсумками зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) 2020 року складено щорічний рейтинг кращих закладів середньої освіти. Як повідомив портал «Освіта.ua», навчальні заклади в таблиці ранжовані за рейтинговим балом,*

розрахованим на підставі середнього значення балів ЗНО, отриманих учасниками тестування з усіх предметів і з урахуванням загальної кількості тестів, які здали випускники кожної школи. Відзначено, що четвертий рік в Україні за результатами ЗНО випускників лідирує Львівський фізико-математичний ліцей-інтернат при Львівському національному університеті імені Івана Франка. На другій сходинці, як і в 2019 році, - київський ліцей «Інтелект», на третій - Український фізико-математичний ліцей Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Текст: <https://ukraine.fakty.ua/356447-opublikovan-rejting-luchshih-shkol-ukrainy>

20. Дистанційну форму навчання пропонують узаконити [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2020. – 24 верес. - Електрон. дані. Вказано, що на розгляді у Комітеті Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій перебуває проект змін до Закону про повну загальну середню освіту, який стосується механізму дистанційної форми навчання у разі настання обставин, які унеможливають відвідування закладів освіти (№ 4056). Зазначено, що у документі пропонують, щоб Міністерство освіти і науки розробило та затвердило положення про дистанційну форму навчання, а також — перелік спеціальних ресурсів та засобів, які можуть використовуватись для цього. Якщо законопроект ухвалять, Кабінету Міністрів України (КМ України) доведеться передбачити ресурси для комп'ютеризації шкіл та підключення до Інтернету. Такі витрати пропонують визначити в рамках коригування вже виділених субвенцій, тому про додаткові витрати із держбюджету на 2021 рік не йдеться. Законопроектом № 4056 пропонується доповнити Закон про повну загальну середню освіту статтею 26, яка дає визначення, що таке дистанційна форма навчання. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/distanciynu-formu-navchannya-proponuyut-uzakoniti.html>

21. Дичківська І. М. Формування толерантного ставлення до дітей з особливими потребами в умовах інклюзії / І. М. Дичківська, Г. М. Косарева ; М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. —

Рівне : О. Зень, 2019. — 250 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б363013**
Висвітлено теоретичні засади дослідження проблеми толерантного ставлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до дітей з особливими потребами та проведено експериментальне дослідження педагогічних умов формування такого ставлення.

22. **Добров В. Верещук шокирована зарплатой учителей** [Електронний ресурс] / Владимир Добров // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 9 сент. – Електрон. дані. *Наведено коментарі народного депутата від фракції «Слуга народу» Ірини Верещук, озвучені в ефірі 112 телеканалу, стосовно скандальної ситуації зі зниженням зарплат викладачам шкіл, яку політик назвала неприпустимою. Так, І. Верещук зазначила, що їй навіть соромно назвати розмір заробітної плати вчителів – 3600 гривень. Вона продовжила: «Я розумію, що питання не тільки до уряду, але і до народних депутатів. Але якщо щось потрібно від парламенту, просто скажіть, який закон потрібно прийняти - ми проголосуємо. Я переконана, що в сесійній залі не знайдеться жодної людини, яка не проголосує за закони, які допомагають вийти з цього стану. Я не знаю, як таку зарплату можна пояснити вчителям».*

23. **Єрмакова Т. С. Адаптація дітей з особливими освітніми потребами** / Т. С. Єрмакова // Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. – Харків, 2019. – № 2 : Мистецтвознавство. – С. 24- 30. **Шифр зберігання в Бібліотеці Бп15634-2(2019).** *Виокремлено основні категорії дітей, які підпадають під поняття «діти з особливими освітніми потребами». Визначено основні недоліки, які є в загальній освітній системі в Україні, зокрема в закладах із класами інклюзивного навчання. Визначено, що необхідними є підвищення інформатизації суспільства з метою більшої просвіти батьків та суспільства в цілому, а також обговорення моделей організації навчання осіб з особливими освітніми потребами для розуміння суспільством сутності інклюзії та принципів рівності.*

24. **Зберегти сільські школи під час децентралізації** [Електронний ресурс] // Голос України. – 2020. – 6 жовт. (№ 184). — Електрон. дані. *Йдеться про зустріч у Національному комплексі "Експоцентр України" в Києві Президента України Володимира Зеленського з учителями та директорами шкіл, під час якої обговорено питання підготовки нових педагогів і збереження сільських шкіл під час децентралізації. Глава держави наголосив, що школи – основа села, а тому їх необхідно зберігати та розвивати, а також запевнив, що "ми точно будемо максимально покращувати умови, в яких працюють наші освітяни, такі завдання ми ставимо уряду". Володимир Зеленський акцентував увагу на питанні страхування освітян і учнів, яке стало особливо актуальним під час пандемії з початком навчального процесу. "Вчитель – складна й важлива професія, він чи вона не може зважати на те, що відбувається поза школою, в особистому житті. Він має бути завжди зібраним і завжди на сторожі безпеки та розвитку дітей. Ми хочемо боротися за освіту, хочемо допомагати", – звернувся до учасників зустрічі Президент України. В свою чергу, т. в. о. міністра освіти і науки Сергій Шкарлет зазначив, що на 2021 рік запланований найбільший за останні вісім років бюджет галузі, та проінформував, що в межах реалізації проекту "Велике будівництво" буде споруджено велику кількість освітніх об'єктів та створено частину переднаукової інфраструктури, що дасть змогу залучити дітей до наукового пошуку.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336652>

25. **Иванова О. А. Анализ подходов к оценке конкурентоспособности высших учебных заведений** / О. А. Иванова, Д. А. Пожидаев // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. — Вип. 25. — С. 36-45. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бн14653-25** Проаналізовано підходи до оцінювання рівня конкурентоспроможності ВНЗ. В ході дослідження виділено чинники, що впливають на конкурентоспроможність освітніх послуг та критерії оцінювання конкурентоспроможності ВНЗ за сучасних умов. Відзначено

зв'язок конкурентоспроможності ВНЗ і конкурентоспроможності випускника на ринку праці, обґрунтовано підходи до оцінювання конкурентоспроможності ВНЗ з точки зору споживача освітньої послуги та загального оцінювання. Окреслено проблеми та складнощі об'єктивного оцінювання конкурентоспроможності ВНЗ в умовах невизначеності, стохастичних процесах в системі освіти. Охарактеризовано групи методів оцінювання рівня конкурентоспроможності ВНЗ, межі їх застосування на підставі двох підходів до оцінювання. Проаналізовано типовий алгоритм оцінювання конкурентоспроможності стосовно підприємства, продукції, послуги, а також безпосередньо підприємств сфери освітніх послуг, а саме ВНЗ. Виокремлено проблему неоднозначності застосування типових методів оцінювання рівня конкурентоспроможності стосовно оцінки ВНЗ, а також з урахуванням особливості виділення рейтингів вишів.

26. **Історія освіти, науки і техніки в Україні** : матеріали XIV Всеукр. конф. молодих учених та спеціалістів, присвяч. ювіл. датам від дня народж. видат. учених у галузі аграр. наук – основоположників с.-г. дослід. справи в Україні за наук. напрямками проф. – Богданова С. М. (1859 - 1920), Шиндлера К. Г. (1869 - 1940) та чл.-кор. АН УРСР Тюленєва М. О. (1889 - 1969), м. Київ, 17 трав. 2019 р. / НААН Укаїни, Нац. наук. с.-г. б-ка [та ін. ; уклад. В. А. Вергунов, А. С. Білоцерківська, Х. М. Дмитрієва ; редкол.: В. А. Вергунов (голова) та ін.]. — Київ : Компринт, 2019. — 677 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: А801803.** *Зі змісту: Система виховання народної педагогіки як основа національного виховання в закладах вищої освіти / С. Г. Дубовик. — С. 321-324*

27. **Калько І. В. Педагогіка партнерства як умова реалізації завдань розвитку особистості в контексті Нової української школи / І. В. Калько // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 21, т. 1. — С. 33-36.** *Розкрито сутність, принципи, механізми педагогіки партнерства як важливого складника реформування освіти. Проаналізовано роль вчителя та його функції в реалізації цього підходу; узагальнено найбільш ефективні шляхи*

налагодження успішної співпраці з учнями та батьками на засадах педагогіки партнерства.

Текст :

http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/8.pdf

28. **Квасниця О. Постсвяткові роздуми щодо Дня вчителя** [Електронний ресурс] / Ольга Квасниця // День. – 2020. – 6 жовт. (№ 188). — Електрон. дані. *Йдеться про особливості святкування в Україні Дня вчителя. Акцентовано увагу на тому, що відзначення цього дня продовжується за давньою радянською традицією — у першу неділю жовтня, і це було запроваджено 1965 року, а за новітньою історією це свято встановлено 1994 року Указом Президента України як професійне свято працівників освіти. На думку автора статті, на часі зміни щодо святкування Дня вчителя.*

Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/postsvyatkovi-rozdumy-shchodo-dnya-vchytelya>

29. **Кирей Р. Чому шкіл стає дедалі менше** / Роман Кирей // Уряд. кур'єр. – 2020. – 17 верес. (№ 180). – С. 5. *Йдеться про те, що цього року на Черкащині ліквідовано три навчальні заклади та реорганізовано 40 із пониженням ступеня. Чиновники пояснюють таку ситуацію значним зменшенням за останні роки кількості учнів в окремих районах, що зумовило недовантаження закладів освіти і надзвичайно високу вартість утримання одного школяра. А ще додають, що, відповідно до законодавства, рішення про закриття, реорганізацію, перепрофілювання діяльності закладу загальної середньої освіти приймає засновник. Зазвичай це об'єднана територіальна громада (ОТГ).* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/chomu-shkil-staye-dedali-menshe/>

30. **Ковальчук Г. Кризис професий** / Галина Ковальчук // Фокус. – 2020. – № 25 (4 сент.). — С. 24. *За словами автора статті, багато років основною проблемою вищої освіти залишається великий конкурс на юристів, економістів, філологів, в той час як на технічні спеціальності - хронічний недобір. Тому у вступній кампанії 2020 року Міністерство освіти і науки спробувало згладити цей дисбаланс і збільшило державне замовлення на*

технічні спеціальності. З цієї задумки нічого не вийшло, оскільки випускники так само вибирають найбільш популярні, але не потрібні ринку спеціальності. В трійці лідерів - як і раніше, право, менеджмент і філологія. На думку експерта з освіти Українського інституту майбутнього Миколи Скиби, ця тенденція пов'язана з несприятливою політико-економічною ситуацією в країні. Також М. Скиба додав, що пандемія коронавірусу лише посилить системні проблеми вищої та професійної освіти.

31. **Ковтун О. В. Технологія формування іншомовної професійної компетентності студентів в освітньому просторі закладу вищої освіти /** О. В. Ковтун // Наук. вісн. Південноукр. нац. пед. ун-ту імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2019. – № 3 (128). – С. 117 – 126. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14991-3(128)** Розкрито теоретичні та практичні аспекти формування іншомовної професійної компетентності студентів в освітньому просторі закладу вищої освіти (ЗВО). Доведено, що освітній простір постійно і безперервно впливає на особистість студента і на становлення його як компетентного у своїй сфері фахівця. У конструюванні освітнього простору необхідно раціонально поєднувати навчальний і позанавчальний складники, передбачити аудиторну і позааудиторну іншомовну освітньо-пізнавальну діяльність учасників освітнього процесу, використання можливостей віртуального освітнього середовища, технології контекстного навчання, широке впровадження імітаційно-ігрових та інтерактивних форм навчання (ділові ігри, проектну діяльність, аналіз конкретних ситуацій). Доведено, що освітня діяльність впливає на такі компоненти формованої компетенції, як «знання» і «вміння», натомість позанавчальна спрямовується на формування «цінностей» і «досвіду». Текст: <https://nv.pdpu.edu.ua/Magazin>

32. **Ковтуненко К. В. Інноваційна діяльність у системі вищої освіти /** К. В. Ковтуненко, Ю. І. Продіус // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. — 2019. — № 5. — С. 8-12. Особливу увагу приділено аналізу сучасного стану впровадження та поширення інновацій та

інноваційних освітніх проєктів. Охарактеризовано сучасні підходи до впровадження інновацій у системі вищої освіти України. Виокремлено загальні проблеми щодо підтримки інновацій в освіті, подано їх загальні характеристики. Запропоновано вдосконалення інноваційного комплексу системи вищої освіти у контексті створення університетських навчально-науково-виробничих комплексів. Сформовано завдання інноваційної діяльності в рамках вищої освіти. Розроблено функції управління. Текст : http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/5_2019/5_2019.pdf

33. **Козыренко В. П. Риски цифровой трансформации учебного заведения** // В. П. Козыренко, С. И. Козыренко // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. — Вип. 25. — С. 53-62. — *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14653-25 Розглянуто основні ризики цифрової трансформації навчального закладу та шляхи вирішення проблем. Основні ризики включають: рівень інформаційної безпеки, надмірності в наповненні інформаційних середовищ, висока вартість розвитку та обслуговування, відсутність належної цифрової компетенції осіб педагогічної діяльності. Наведено аналіз ризиків і можливих рішень проблем.*

34. **Копанева Е. Дистанционное обучение школьников: в 17 тысячах населенных пунктов Украины нет качественного интернета** [Электронный ресурс] / Ирина Гал // Fakty.ua : [веб-сайт]. — 2020. — 18 сент. — Электрон. данные. Зазначено, що за три тижні від початку навчального року, за даними Кабінету Міністрів України (КМ України), на карантині опинилися п'ятсот класів. Отже, навчальні заклади змушені переходити на дистанційну форму навчання. Зазначено, що у 17 тисячах населених пунктів України немає якісного оптичного Інтернету, і уроки онлайн там у принципі неможливі. Наголошено, що обіцяна владою ще до пандемії всеукраїнська платформа дистанційної освіти до цього дня не створена, тому навіть учні більшості міських шкіл не можуть розраховувати на повноцінне дистанційне навчання. «Факти» з'ясовували подробиці і намагалися знайти відповіді на питання, чому влада не зробила

ніяких висновків після «карантинної» весни і зараз, у вересні, школи опинилися абсолютно неготовими до навчального року в умовах пандемії коронавірусу. Наведено коментарі Віце-прем'єр-міністра України - міністра цифрової трансформації України Михайла Федорова, заступника міністра освіти і науки Артура Селецького, представників учительської спільноти, батьків школярів.

Текст: <https://ukraine.fakty.ua/355915-distancionnoe-obuchenie-shkolnikov-v-17-tysyachah-naselennyh-punktov-ukrainy-net-kachestvennogo-interneta>

35. **Костюк І. О. Організація освітньо-розвивального середовища початкової школи як основи формування Нової української школи / І. О. Костюк // Проблеми освіти : зб. наук. пр. / Держ. наук. установа "Ін-т модернізації змісту освіти". – Вінниця, 2019. – Вип. 92. – С. 11-16. - *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14117-92* Описано структуру освітньо-розвивального середовища початкової ланки освіти, враховуючи умови Нової української школи, проаналізовано його компоненти. З'ясовано стан досліджуваної проблеми у теорії та практиці сьогодення. Обґрунтовано рекомендації щодо формування просторово-предметного, дидактичного, виховного, психологічного та соціального компонентів освітньо-розвивального середовища початкової ланки освіти Нової української школи з урахуванням взаємодії цих компонентів та опори на формування мотиваційної сфери.**

36. **Костюченко О. Е-курси і не тільки [Електронний ресурс] / Олексій Костюченко // День. – 2020. – 13 жовт. (№ 193). – Електрон. дані. Йдеться про те, що у Національному університеті «Острозька академія» нещодавно розпочав роботу навчально-методичний центр «Школа освітніх інновацій», який здійснюватиме професійне навчання й підвищення кваліфікації педагогів і науково-педагогічних працівників, розвиватиме компетентності, необхідні для якісної організації педагогічної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу.**

Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/e-kursy-i-ne-tilky>

37. **Краус Н. М. Цифрові компетенції у сфері вищої освіти: задум, реалізація, результат** / Н. М. Краус, К. М. Краус, Л. М. Болдирєва // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. — 2019. — № 1. — С. 4-9. *Обґрунтовано сутність цифровізації освіти як такої, що базується на використанні в освітньому процесі цифрових комп'ютерних технологій. Розглянуто завдання, що ставляться перед владою всіх рівнів економічної агрегації й потребують вирішення для прискореної цифровізації освіти. Охарактеризовано цифрові технології, необхідні для системної модернізації інституту освіти. Запропоновано модель формування й управління цифровою освітою в Україні. Визначено зміст цифрових компетенцій, новітніх спеціальностей та цифрових професій.* Текст : http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/1_2019/1_2019.pdf

38. **Кузнєцов М. А. Ставлення до навчання студентів з низьким рівнем академічної мотивації** / М. А. Кузнєцов, К. І. Фоменко, Л. О. Жданюк ; М-во освіти і науки України, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Харків : Діса плюс, 2019. — 153 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: А806684.** *Досліджено емоційне ставлення до навчання у студентів з низьким рівнем академічної мотивації. Подано теоретичний огляд проблеми емоційного ставлення до навчання та навчальної мотивації. Розроблено комплекс психодіагностики потреб студентів, що задовольняються у навчально-професійній діяльності. Показано типологію академічної мотивації студентів та її взаємну обумовленість з емоційним ставленням до навчання. Розроблено програму оптимізації ставлення до навчання студентів та формування зрілих форм академічної мотивації, ефективність якої доведено.*

39. **Курисько І. В. Експертне дослідження особливостей державного управління кадровою політикою в закладах вищої освіти** / І. В. Курисько // Публіч. упр. і адміністрування в Україні. — 2020. — Вип. 16. — С. 55-57. *Узагальнено напрями досліджень процесів у вищій освіті з використанням методології експертних опитувань: ефекти та результати*

державної освітньої політики та різних програм; інтернаціоналізацію в умовах Болонського процесу; впровадження підприємницьких норм і принципів менеджменту в університетське життя; поєднання і пріоритетність традиційних та/або інноваційних моделей управління закладом вищої освіти; перспективи й умови модернізації; стан кадрового потенціалу й ефективність праці викладачів. Визначено ключові складники кадрової політики в закладах вищої освіти (ЗВО). Текст : <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/16-2020/11.pdf>

40. **Куш П. Своє майбутнє пов'язують з Україною** / Павло Куш // Уряд. кур'єр. – 2020. – 19 верес. (№ 182). — С. 4. *Йдеться про вступ до українських ВНЗ за спрощеною процедурою молоді з окупованих територій Криму і Донбасу. Зазначено, що Президент України Володимир Зеленський наголосив, що "ми боремося за молодь на окупованих територіях, хочемо максимально заохотити таких випускників переїжджати до України, вступати до наших навчальних закладів, вчитися в українській системі освіти". В свою чергу Верховна Рада України (ВР України) 3 липня 2020 року ухвалила відповідний законопроект про особливості вступу до ВНЗ осіб з окупованих територій, який дає змогу молоді вступати до всіх вишів без ЗНО за підсумками вступних екзаменів та в межах встановлених квот.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/svoje-majbutnye-povyazuyut-z-ukrayinoyu/>

41. **Лавренюк С. Затверджено Держстандарт базової середньої освіти** [Електронний ресурс] / Сергій Лавренюк // Голос України. – 2020. – 1 жовт. (№ 181). — Електрон. дані. *Йдеться про засідання Кабінету Міністрів України (КМ України), під час якого затверджено Державний стандарт базової середньої освіти, який набуде чинності із 2022 року та стосуватиметься учнів, що навчаються за дванадцятирічною програмою. Прем'єр-міністр Денис Шмигаль зазначив, що закладені до Державного стандарту компетентності та навички базуються на найкращих практиках Європейського Союзу (ЄС) та відповідають сучасному*

технологічному світу, а також відзначив, що в проекті Державного бюджету на 2021 рік саме на освітню галузь заплановано найбільше зростання видатків. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336486>

42. **Лиховид І. Плагіатні баталії** [Електронний ресурс] / Інна Лиховид // День. – 2020. – 14 жовт. (№ 194). – Електрон. дані. *Йдеться про те, що в. о. міністра освіти і науки Сергій Шкарлет подав позов до Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти, бо не згоден, що в його наукових працях є плагіат. Наголошено, що група науковців із ініціативи «Дисергейт» виявила це в його кількох працях.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/plagiatni-bataliyi>

43. **Лиховид І. Математика – це просто та творчо** [Електронний ресурс] / Інна Лиховид // День. – 2020. – 9 жовт. (№ 191/192). – Електрон. дані. *Йдеться про те, що офіційно нинішній навчальний рік присвячено математиці. Відповідальне за його організацію — Міністерство освіти та науки. Акцентовано увагу на тому, що задум проведення Року математики в Україні запропоновано з метою привернення уваги до точної науки загалом та створення на рівні держави ресурсів і платформ, які дадуть дітям можливість вивчати предмет цікаво та неординарно.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/matematyka-ce-prosto-ta-tvorcho>

44. **Лобовко В. "Так сложилось": секретарь СНБО Данилов призвал к двуязычию в Украине** [Электронный ресурс] / Валерий Лобовко // Fakty.ua : [веб-сайт]. – 2020. – 10 сент. – Электрон. данные. *Йдеться про те, що Секретар Ради національної безпеки і оборони (РНБО) України Олексій Данилов в ефірі телеканалу «Україна 24» виступив за введення принципів двомовності в Україні. Так, чиновник пояснив, що, говорячи про другу мову, він має на увазі не російську, а англійську - саме ці мови він вважає за необхідне зробити обов'язковими. Зокрема, відповідаючи на питання, що зі сфери нацбезпеки його турбує найбільше, крім війни, він пояснив: «Я не помилюся, якщо скажу, що це наша освіта, освіта наших*

громадян у широкому сенсі цього слова. Я прихильник, щоб у нас було дві мови в країні. Повинна бути державна мова - українська, ...повинна бути англійська мова - це мова нашого розвитку». Зазначено, що на питання, чи повинна англійська стати другою державною мовою, Данилов дав негативну відповідь. Так само він не вважає обов'язковим вивчення російської мови. Текст: <https://ukraine.fakty.ua/355223-tak-slozhilos-sekretar-snbo-danilov-prizval-k-dvuyazychiyu-v-ukraine>

45. **Луканська А. За плагіат – штраф та заборона обіймати деякі посади** [Електронний ресурс] / Анна Луканська // Голос України. – 2020. – 22 верес. (№ 174). — Електрон. дані. *Йдеться про розгляд на засіданні Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій декількох законопроектів, спрямованих на боротьбу з плагіатом: про доповнення Кодексу України про адміністративні правопорушення новою статтею 51-3 "Порушення академічної доброчесності" та зміну чинної статті 255 та про внесення змін до деяких законів України щодо деяких аспектів реалізації принципів академічної доброчесності. Як зазначила одна зі співавторів законопроектів народний депутат Інна Совсун, передбачено заборонити плагіаторам займати посади міністрів та керівників закладів освіти, а відтак, на думку парламентарія, "науковий ступінь нарешті перестане бути модним аксесуаром можновладців, а недоброчесні особи не матимуть доступу до управління країною".* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336055>

46. **Луканська А. Розвиватимуть емоційний інтелект, критичне мислення та повагу до державної мови** / Анна Луканська // Голос України. – 2020. – 9 жовт. (№ 187). — Електрон. дані. *Йдеться про брифінг т. в. о. міністра освіти і науки Сергія Шкарлета, який проінформував про запровадження з 1 вересня 2022 року нового Державного стандарту базової середньої освіти, який покликаний продовжити реформи, започатковані програмою "Нова українська школа". Урядовець зазначив, що "основні компетентності та наскрізні вміння, закладені в цьому документі,*

базуються на найкращих практиках Євросоюзу та досвіді Фінляндії, Шотландії, Франції, Канади”, а до роботи над ним долучалася і освітянська спільнота під час публічних консультацій. Державний стандарт містить принципи організації освітнього процесу, загальну характеристику змісту навчання та його результатів, обсяг навчального навантаження та орієнтири для оцінювання учнів. За словами Сергія Шкарлета, ”державний стандарт базової освіти визначає вимоги до результатів навчання за дев'ятьма освітніми галузями, а саме — мовно-літературною, математичною, природничою, технологічною, інформатичною, соціальною і здоров'язбережувальною, громадянською та історичною, мистецькою, а також фізичною культурою”. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336853>

47. Майданенко С. В. Інноваційна організація методичної роботи в Новій українській школі / С. В. Майданенко // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 21, т. 1. — С. 49-52. Зазначено, що традиційна система організації методичної роботи в загальноосвітніх закладах середньої освіти не задовольняє повною мірою запит сучасної нової освіти, спрямованість якої зумовлена підготовкою вчителя до педагогічної діяльності в контексті Нової української школи. Контекст державної політики та стратегії розвитку освіти в Україні орієнтує на нове осмислення методичної роботи як важливого чинника реалізації концепції «Нова українська школа». Текст : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/12.pdf

48. Малімон Н. Ювілейний рік [Електронний ресурс] / Наталія Малімон // День. — 2020. — 14 жовт. (№ 194). — Електрон. дані. Висвітлено інформацію, що 15 жовтня цього року у Луцьку відзначатимуть 80-річний ювілей університету, який починався у 1940 році з вчительського інституту. Наголошено, що урочистості відбуватимуться згідно з вимогами часу, у якому живемо. Урочиста частина та святковий концерт колективів університету відбуватимуться на площі перед головним корпусом. До ювілею виходять презентаційні новинки: щедро ілюстрована книга про історію університету та його людей, які творили вищу школу на Волині,

книга про випускників вишу тощо. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/yuvileyny-rik>

49. **Маринченко Г. М.. Дистанційна освіта в Україні: історія та сучасний стан** / Г. М. Маринченко // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 22, т. 3. — С. 188-191. *Зазначено, що реформа освіти в Україні триває та набирає ще більших обертів. Однією з рушійних сил реформи освіти є вчитель. Концепція НУШ передбачає, що «збільшиться кількість моделей підготовки вчителя». Серед вчителів останнім часом популярністю користуються саме вебінари й онлайн-курси, тобто отримання знань дистанційно. Дистанційна форма навчання в Україні впроваджується вже понад п'ятнадцять років. У 2002 р. Міністерство освіти і науки України започаткувало експеримент із дистанційного навчання.* Текст : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_3/43.pdf

50. **Марченко О. В. Освітній простір в умовах глобалізації: трансформації, виклики, перспективи** / О. В. Марченко // Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ : зб. наук. пр. — Дніпро, 2019. — № 2. — С. 202-206. — *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп15200-2(99)* *Зазначено, що зміни у просторі освіти є не лише сукупністю об'єктивно заданих реформаційних напрямів, але й значною соціальною масою стихійних процесів, пов'язаних із руйнуванням культурних кордонів і поширенням ідеології мультикультуралізму. Успішне подолання кризових явищ у сучасній освіті залежить від усвідомлення та урахування у ході реформ глибинних суперечностей розвитку освітнього простору у моменти кардинальних суспільних трансформацій, а також закономірностей його розгортання на різних етапах історичного розвитку. Пріоритетом має стати забезпечення умов для реалізації освітньої потреби як джерела розвитку особистості, по відношенню до якої освітній простір виступає полем життєвих інтересів, культурних уподобань і світоглядних пріоритетів, що забезпечують її постійний рух уперед.* Текст: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/11/2-19-ua/35.pdf>

51. **Миколук О. Гендерний щоденник** [Електронний ресурс] / Оксана Миколук // День. – 2020. – 8 жовт. (№ 190). – Електрон. дані. *Йдеться про те, що освіта має перестати бути джерелом стереотипів, а давати знання, навички та уміння, аби висловлювати власну позицію і відстоювати свої права. Наголошено, що з такою позицією в Україні створили проект FemSchoolPlanner — шкільний щоденник для старшокласників, який містить контент про питання гендерної рівності. Зазначено, що його мета — розвінчування міфів про фемінізм. Зробила щоденник учениця Ярина Холод, яка є засновницею ініціативи FemForYouth. Невдовзі щоденник надрукують, а школи зможуть робити на нього замовлення.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/gendernyy-shchodennyk>

52. **Мирний М. Квест навпомацки** [Електронний ресурс] / Микола Мирний // Дзеркало тижня. – 2020. – 19 вересн. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що українському уряду не вдалося комплексно усунути перешкоди під час вступної кампанії 2020 року для дітей з тимчасово окупованих територій, внаслідок чого вона стала для них «квестом навпомацки». Наголошено, що абітурієнти ще можуть вступити до українських ВНЗ до 23 жовтня, але правозахисники просять владу усунути недоліки кампанії вже зараз і засвоїти урок із неї на наступний рік.* Текст: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/kvest-navpomatski.html>

53. **Мироненко Н. Майбутнє профтехосвіти: як створити умови для молоді та залучити бізнес** [Електронний ресурс] / Наталія Мироненко // Україна молода. – 2020. – 13 жовт. — Електрон. дані. *Йдеться про проведення парламентською групою «Партія «За майбутнє» всеукраїнської наради щодо проблем професійно-технічної освіти. Народні обранці обговорили з освітянами, роботодавцями та керівниками профтехнікумів, як провести модернізацію галузі, забезпечити якісну підготовку кадрів та відродити попит на робітничі професії. Як зазначила народний депутат Ірина Констанкевич чинне законодавство та освітні стандарти застаріли,*

проте досі немає профільного законопроекту, який би визначив новий напрямок розвитку та запровадив програму його реалізації. На думку парламентарія Віктора Бондаря, ініціатором якісних змін може стати бізнес, власники якого скаржаться на брак професійних кадрів. Організувати партнерство роботодавців і закладів професійної освіти можна за простим алгоритмом: підприємства, які фінансуватимуть галузь, матимуть від держави податкові пільги. Народний депутат Дмитро Лубінець зазначив, що з колегами вже підготували законопроект, який запустить тристоронню взаємодію держави, освітян та представників бізнесу. Але не реєстрували його у Верховній Раді, доки не відбулося фахове обговорення з представниками галузі.

Текст:

<https://www.umoloda.kiev.ua/number/3648/188/150900/>

54. **Мичка-Левченко Ю. З.. Організаційно-педагогічні засади використання інтерактивних мультимедійних засобів навчання / Ю. З.**

Мичка-Левченко // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 22, т. 2. — С. 120-123.

Висвітлено організаційно-педагогічні засади використання інтерактивних мультимедійних засобів навчання, структуру навчально-методичного медіа-комплексу та наведено приклади їх практичного використання. Визначено організаційно-педагогічні засади використання інтерактивних мультимедійних засобів під час навчання учнів молодших класів: раціональне управління середовищем використання інтерактивних мультимедійних засобів навчання; удосконалення змісту й оптимізація навчальних ситуацій; цілеспрямована мотивація учнів до інтерактивних мультимедійних засобів навчання; активна позиція педагога щодо використання інтерактивних мультимедійних засобів навчання; належне ресурсне забезпечення (технічне, програмно-методичне, нормативне).

Текст :

http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_2/29.pdf

55. **Міжкультурна комунікація учасників освітнього процесу як умова формування успішної особистості в глобалізованому світі :** матеріали всеукр. наук.-практ. конф., (м. Київ, 14 трав. 2020 р.) / М-во освіти

і науки України, Печер. район. в м. Києві держадмін., ДНУ "Ін-т модернізації змісту освіти", Спеціаліз. шк. № 47 ім. А. С. Макаренка з поглибл. вивч. інозем. мов Печер. р-ну м. Києва ; [уклад.: С. М. Нетецька, А. В. Фрунзе, А. О. Мігалуш А. О.]. — Київ : Інтерсервіс, 2020. — 190 с. : іл., табл. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : A806712** Розглянуто питання розвитку мовної особистості в умовах сучасної української школи. Окреслено шляхи формування полікультурного бачення світу в учнів та перспективи захисту прав і свобод дітей. Обгрунтовано особливості формування безконфліктного, толерантного та доброзичливого до кожної дитини освітнього середовища.

56. **Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів та науковців "Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень"** : тези доп., 19 берез. 2020 р., Дніпро. — Дніпро : Ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2020. — 235 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A806143** Збірник містить тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та науковців "Сучасна вища освіта: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень". У них висвітлено різні підходи до педагогічних та психологічних аспектів сучасної освітології.

57. **Міхеєнко О. І. Формування культури здоров'я студентської молоді як педагогічна проблема** / О. І. Міхеєнко, В. А. Литвиненко, Г. М. Мешко, М. М. Дяченко-Богун // Наук. вісн. Південноукр. нац. пед. ун-ту імені К. Д. Ушинського. — Одеса, 2019. — № 3 (128). — С. 117 – 126. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14991-4(129)** Метою дослідження є розгляд процесу формування культури здоров'я студентської молоді як цілісного, багаторівневого, інтегративного, міждисциплінарного напрямку педагогічної діяльності, визначення його концептуальних, методологічних та методичних аспектів. Розглянуто педагогічні аспекти проблеми здоров'я. Розкрито сутність та подано тлумачення поняття «культура здоров'я студентів», конкретизовано теоретико-методологічні засади процесу

формування культури здоров'я студентів, розроблено педагогічну модель формування культури здоров'я студентів, яка складається із чотирьох взаємопов'язаних структурних блоків. Текст: <https://nv.pdpu.edu.ua/Magazin>

58. МОН пропонує до обговорення проект Стратегії розвитку вищої освіти [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2020. – 25 верес. – Електрон. дані. Вказано, що Міністерство освіти і науки України (МОН України) пропонує для громадського обговорення проект Стратегії розвитку вищої освіти України на 2021 - 2031 роки, підготовлений на виконання Указу Президента України Володимира Зеленського «Про вдосконалення вищої освіти в Україні» № 210/2020 від 3 червня 2020 року. Зазначено, що Стратегія розвитку вищої освіти визначатиме місце вищої освіти у суспільстві й економіці країни через формулювання місії та візії, основні стратегічні й операційні цілі та завдання щодо їх досягнення, механізми реалізації та моніторингу, визначення очікуваних результатів та способів їх вимірювання. Проект документа розроблено Робочою групою, до складу якої увійшли керівники провідних ВНЗ України, представники центральних органів виконавчої влади, широке коло науковців і представників громадськості. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/mon-proponue-do-obgovorennya-proekt-strategiyi-rozvitku-vishchoyi-osviti.html>

59. МОН розробило законопроект про освіту дорослих [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2020. – 8 верес. – Електрон. дані. Вказано, що Міністерство освіти і науки (МОН) України запропонувало для громадського обговорення проект Закону України "Про освіту дорослих". Про це зазначила прес-служба МОН. "Освіта дорослих є визнаним складником системи освіти в Європейському освітньому просторі. Її значущість зумовлена тим, що сучасна економіка, як і суспільство все більше потребують високоосвічених людей, які постійно вдосконалюють свої професійні, громадянські та особистісні компетентності, навчаються впродовж усього життя", - наголосив т.в.о. Міністра освіти і науки України Сергій Шкарлет. Зазначено, що законопроект спрямований на

законодавче забезпечення умов функціонування освіти дорослих в Україні. Він визначає пріоритетні напрями, складники та структуру освіти дорослих, засади державної політики у цій сфері. Нормами законопроекту передбачені гнучкі механізми здобуття формальної, неформальної та інформальної освіти дорослих, визнання кваліфікацій, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти. Указано, що вводиться в законодавчий обіг термін "провайдер освіти дорослих" як комплексне поняття, яке охоплює всіх юридичних і фізичних осіб, що надають освітні послуги дорослим особам. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/mon-rozrobilo-zakonoprojekt-pro-osvitu-doroslih.html>

60. **МОН розробило стратегічні напрями розвитку інклюзивної освіти до 2030 року** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2020. – 12 верес. – Електрон. дані. Зазначено, що Міністерство освіти і науки розробило проект Національної стратегії розвитку інклюзивної освіти на 2020 - 2030 роки та план заходів з її реалізації. Реалізація визначених проектом Національної стратегії цілей і завдань буде здійснюватися у два етапи. На першому етапі (2020 - 2028 роки) передбачено, зокрема: створення цілісної законодавчої бази у сфері інклюзивної та спеціальної освіти; забезпечення підготовки педагогічних працівників та засобів для навчання здобувачів освіти з ООП; систематичне забезпечення архітектурної доступності; створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища тощо. Другий етап (2029 - 2030 роки) передбачає, з-поміж іншого: аналіз результатів реалізації Національної стратегії; визначення стратегічних напрямів подальшого розвитку інклюзивної освіти на 2030 – 2040 роки. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/mon-rozrobilo-strategichni-napryami-rozvitku-inklyuzivnoyi-osviti-do-2030-roku.html>

61. **Нагрибельний Я. А. Становлення і розвиток змісту історії педагогіки в освітній парадигмі незалежної України (1991 - 2019 рр.)** / [Ярослав Анатолійович Нагрибельний ; наук. ред. О. А. Рацул] ; Херсон. держ. мор. акад., Центральноукр. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. –

Кропивницький : Лисенко В. Ф., 2019. – 273 с. **Шифр зберігання вБібліотеці: А806596.** Розкрито етапи становлення й розвитку змісту історії педагогіки в освітній парадигмі незалежної України (1991 - 2019 рр.). Обґрунтовано доцільність оновлення запропонованих змістових складників історії педагогіки як навчальної дисципліни (ідеї української етнопедагогіки; здобутки світової педагогічної думки в контексті сучасних реалій; шляхи впровадження перспективного педагогічного досвіду в сучасну освітню практику). Актуалізовано потенціал української й зарубіжної педагогічної науки та окреслено перспективи формування компетентного фахівця в процесі опанування оновленого змісту курсу історії педагогіки в нових соціокультурних та геополітичних умовах.

62. **Наумова М. А. Ринок праці та система освіти України: проблеми взаємодії** / М. А. Наумова // Бізнес-навігатор. — 2019. — Вип. 3, ч. 2. — С. 67-72. Розглянуто деякі аспекти взаємодії ринку праці і ринку освітніх послуг в Україні, її основні проблеми. Проведено ретроспективний аналіз системи освіти в розрізі кількості аспірантів, докторантів, випускників закладів вищої освіти, їх розподілу за галузями знань. Висвітлено основні проблеми, пов'язані з диспропорціями у функціонуванні ринку праці і ринку освітніх послуг.

63. **Нікітюк К. Регіональний компонент дошкільної освіти Донецчини: виклики сучасності та шляхи їх вирішення** / К. Нікітюк, О. О. Стягунова // Наук. вісн. Південноукр. нац. пед. ун-ту імені К. Д. Ушинського. — Одеса, 2019. — № 3 (128). — С. 55 – 65. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14991-3(128)** Стаття присвячена сучасним проблемам дошкільної освіти Донецького регіону. Подано статистичну інформацію щодо розвитку мережі закладів дошкільної освіти Донецької області в період військової агресії – загальна кількість закладів у містах/районах, кількість дітей, охоплених дошкільною освітою, кількість дошкільних груп з пріоритетними напрямками розвитку, кількість закладів, що працюють у так званій «сірій зоні» та кількість дітей, які отримують дошкільну освіту

в таких складних та небезпечних умовах, кадрове забезпечення тощо. Наведено також статистику щодо мови освітнього процесу в закладах дошкільної освіти регіону. Розкрито особливості організації та актуальні питання дошкільної освіти Донецького регіону, з опорою на нормативні документи та програму «Освіта Донеччини в європейському вимірі. 2017 - 2020 роки». Зосереджено увагу на сучасних викликах перед дошкільцями Донеччини, охарактеризовано основні модерні освітні челенджі – національно-патріотичне виховання, інклюзивний підхід, впровадження ідей сталого розвитку та створення безпечного, дружнього до дитини закладу дошкільної освіти. Звернено увагу на білінгвальне середовище регіону та необхідність врахування цієї особливості при організації освітньої діяльності з дошкільниками. Узагальнено інформацію щодо результатів участі закладів дошкільної освіти Донеччини в сучасних освітніх проектах. Представлено форми і методи реалізації в закладах дошкільної освіти принципу регіональності. Запропоновані шляхи поєднання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти загальнонаціонального та регіонального компонентів в умовах реформи освіти.

Текст: <https://nv.pdpu.edu.ua/Magazin>

64. Нікула Н. В.. **Управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти в контексті впровадження концепції «Нова українська школа»** / Н. В. Нікула // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 22, т. 4. — С. 201-205. Розкрито сутність і особливості управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти; визначено рівні управління: державний, регіональний та внутрішкільний. Охарактеризовано органи, які здійснюють управління інноваційною діяльністю закладів загальної середньої освіти. Зазначено прояснює сутність та структурні складники організаційно-методичного забезпечення управління інноваційною діяльністю освітніх закладів, виокремлено форми та методи його реалізації. Текст : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_4/42.pdf

65. **Омельченко М. С. Система розвитку професійної свідомості корекційного педагога: особистісно-компетентнісний підхід** / М. С. Омельченко ; ДВНЗ "Донбас. держ. пед. ун-т". — Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. — 289 с. : іл., табл. — *Шифр зберігання в Бібліотеці : А806653* З'ясовано основні методологічні підходи до визначення сутності, структури, становлення й особливостей професійної свідомості фахівця. Виокремлено інтегральний підхід як найбільш перспективний у цьому напрямку. Розроблено і обґрунтовано конструкт – психологію професійної свідомості фахівця. Розкрито теоретико-методичні засади проведеного експериментального дослідження особливостей професійної свідомості корекційних педагогів.

66. **Онищенко О. «Ви вважаєте, що ми безвідповідальні, а ми вважаємо, що працюємо»** [Електронний ресурс] / Оксана Онищенко // Дзеркало тижня. – 2020. – 15 вересн. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що Міносвіти через ситуацію в Тернополі, де місцева влада вирішила не закривати шкіль, незважаючи на те, що місто опинилося у червоній зоні, надіслали листи до департаментів освіти усіх областей України, в якому пояснило, що буде з директорами шкіль, якщо вони не дотримуватимуться вимог законодавства про охорону здоров'я. Їм світять не просто штрафи, а ув'язнення. Зазначено, що за дорученням Прем'єр-міністра Д. Шмигала, спеціально створені робочі групи перевірятимуть навчальні заклади на предмет створення в них безпечних умов з урахуванням епідситуації.* Текст: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/vi-vvazhajete-shcho-mi-bezvidpovidalni-a-mi-vvazhajemo-shcho-pratsjujemo.html>

67. **Онищенко О. Заступниця директора Центру ЗНО Тетяна Вакуленко: «Нам кажуть, що ми забуваємо Тараса Шевченка, Івана Франка чи Лесю Українку, але це не так»** [Електронний ресурс] / Юрій Ганущак // Дзеркало тижня. – 2020. – 28 верес. – Електрон. дані. *Йдеться про те, чому в новому тесті ЗНО з української мови для технарів не буде української літератури. Зазначено, що можлива відсутність української*

літератури на ЗНО обурила громадськість. Мовний омбудсмен Тарас Кремінь уже звернувся з відкритим листом до Прем'єр-міністра України, в якому заявив, що ЗНО без літератури може стати загрозою державній гуманітарній політиці та освітній реформі. Тарас Кремінь нагадав очільникові Кабміну, що в часи гібридної війни якісне вивчення української літератури є одним із дійових інструментів національної безпеки та оборони. А одним із пріоритетів міжнародного дослідження PISA (того самого, яке показало нам катастрофу у вивченні шкільної математики) є читацька грамотність. Мовний омбудсмен просить не допустити скасування комплексного ЗНО з української мови та літератури, натомість пропонує зробити тести кількох рівнів складності. Це звернення підтримали деякі українські університети, а також науковці та митці — письменники, музиканти. І збір підписів триває.

Текст:

<https://zn.ua/ukr/EDUCATION/zastupnitsja-direktora-tsentru-zno-tetjana-vakulenko-nam-kazhut-shcho-mi-zabuvajemo-tarasa-shevchenka-ivana-franka-chilesju-ukrajinku-ale-tse-ne-tak.html>

68. **Опушко Н. Р. Інформатизація освіти – світові та вітчизняні тенденції** / Н. Р. Опушко // Проблеми освіти : зб. наук. пр. / Держ. наук. установа "Ін-т модернізації змісту освіти". – Вінниця, 2019. – Вип. 92. – С. 88-96. - **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14117-92** Наведено результати аналізу нормативних актів провідних країн світу та України (Лісабонська стратегія та похідні від неї програми, програма «Європа-2020», Окінавська хартія глобального розвитку інформаційного суспільства, Державна програма України «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці»), положення яких спрямовані на підтримку інформатизації освітніх процесів, визначають шляхи їх реалізації, вказують на значення та пріоритет розвитку ІКТ в освіті. З'ясовано економічні, освітні та суспільні наслідки упровадження інноваційних засобів навчання з використанням ІКТ. Обґрунтовано важливість інформатизації освіти для України та проаналізовано особливості вітчизняної урядової політики в цьому напрямі..

69. **Освіта матиме рекордну фінансову підтримку** // Уряд. кур'єр. – 2020. – 1 жовт. (№ 191). — С. 1-2. *Йдеться про засідання Кабінету Міністрів України (КМ України), на якому затверджено Державний стандарт базової середньої освіти, який набуде чинності з 2022 року й стосуватиметься учнів, що навчаються за 12-річною програмою. Прем'єр-міністр Денис Шмигаль зауважив, що компетентності й навички, закладені в цьому стандарті, базуються на найкращих практиках Європейського Союзу та відповідають сучасному технологічному світу. Зокрема, це "вільне володіння державною мовою, здатність спілкуватися іноземними, математична й технологічна компетентність, інноваційність і відкритість до нових ідей, підприємливість і фінансова грамотність, спроможність навчатися впродовж життя".* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/osvita-matime-rekordnu-finansovu-pidtrimku/>

70. **Остапчук М. В. Теоретичні і методичні засади особистісно-розвивального навчання в Новій українській школі** / М. В. Остапчук. — Рівне : Волинські обереги, 2020. — 399 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А807144** *Розглянуто психолого-педагогічні засади проблеми розвитку особистості. Приділено увагу продуктивному мисленню школярів під час особистісно розвивального навчання. Обґрунтовано системний підхід до розвивального навчання фізики. Проаналізовано психолого-педагогічний вплив оцінювання на особистість учня. Описано нетрадиційні методики особистісно розвивального навчання.*

71. **Позднякова О. Л. Розвиток виховної системи освітньо-реабілітаційного закладу: теоретичні засади та інноваційний досвід** / Олена Леонтіївна Позднякова. — Запоріжжя : Вид-во Хортиц. нац. акад., 2019. — 315 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А806884.** *Обґрунтовано теоретичні засади розвитку виховної системи освітньо-реабілітаційного закладу, управлінсько-організаційні і технологічно-методичні аспекти її моделювання та практичного забезпечення, проаналізовано інноваційний досвід модернізації освітньо-реабілітаційної практики за напрямками*

підвищення її життєтворчого, компетентнісного та соціалізаційного потенціалу, реалізації пріоритетів розбудови Нової української школи у корекційно-педагогічній площині. Обґрунтовано авторську модель виховної системи освітньо-реабілітаційного закладу, яка на єдиних теоретичних диспозиціях об'єднує системотвірні компоненти: методологічно-цільовий, суб'єктно-середовищний, функціонально-діяльнісний і управлінсько-результативний. Розкрито функціональне значення фундаментальної орієнтації виховної системи освітньо-реабілітаційного закладу на відкриту взаємодію із зовнішнім соціокультурним простором, формування ціннісно-діяльнісного підґрунтя суспільно значущої життєтворчості особистості в актуальному сьогоденні та перспективному майбутньому.

72. Психолого-педагогічні умови розвитку особистості в освітньо-реабілітаційному просторі / В. Й. Бочелюк, І. Ю. Антоненко, А. В. Турубарова, М. С. Панов. — Запоріжжя : Вид-во Хортиц. нац. акад., 2019. — 315 с. : табл. — *Шифр зберігання в Бібліотеці : А806885* Проаналізовано психолого-акмеологічні чинники особистісного становлення в системі закладів вищої освіти (ЗВО). Розкрито психолого-педагогічні умови розвитку особистості підлітка з обмеженими можливостями здоров'я та особистісний розвиток у системі психологічної реабілітації. Виділено теоретико-методологічні засади дослідження психологічної підготовки керівників навчально-реабілітаційних закладів до взаємодії із психологічною службою.

73. Публічне управління для сталого розвитку: виклики та перспективи на національному та місцевому рівнях : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. / М-во освіти і науки України, Донец. держ. ун-т упр. [та ін. ; редкол.: С. Ф. Марова (голова) та ін.]. — Маріуполь ; Київ : Халіков Р. Р., 2020. — 295 с. : іл., табл. — *Шифр зберігання в Бібліотеці : А806717* Зі змісту: Педагогічна рада як суб'єкт управління освітою в закладах загальної середньої освіти в Україні та Польщі / С. С. Пуль. — С. 280-282; Освіта для сталого розвитку: компетентності і програми для

зміни контекстів / І. В. Соколова. — С. 286-288; Інноваційний інструмент публічного управління в сфері освіти / Н. М. Ткачова, О. О. Казанська. — С. 289-291.

74. **Сагуйченко В. В. Трансформація освіти: виклики та ризики реформування** / В. В. Сагуйченко. — Суми : Унів. кн., 2020. — 478 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці : A806562** Досліджено процес здійснення освітніх реформ в Україні. Визначено пріоритетні завдання реформування освіти та розглянуто питання зменшення ризиків у процесі трансформації освітніх інституцій у сучасних соціокультурних контекстах.

75. **Садова І. Інклюзія у закладах загальної середньої освіти України: тенденції розвитку** / Ірина Садова ; Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. — Дрогобич : Посвіт, 2020. — 447 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: A806370** Здійснено цілісний аналіз тенденцій розвитку інклюзії у закладах загальної середньої освіти України. Окреслено історико-теоретичні детермінанти зародження й розвитку інклюзивної освіти. Виокремлено передумови сучасного комплексного підходу до проблем освітньої інклюзії та їх відображення в педагогічній теорії практиці ХХІ ст. Увиразнено тенденції розвитку інклюзії за кордоном та можливості їх творчого використання з урахуванням специфіки вітчизняних реалій. Визначено комплекс педагогічних умов організації інклюзивного освітнього середовища та висвітлено технології інклюзивного навчання. Розроблено модель формування фахової готовності педагогів до боротьби в умовах інклюзивної освіти. Виокремлено бар'єри й перспективи освітньої інклюзії й окреслено її головні ресурси.

76. **Салімонович Л. Класика за бажанням?** / Лариса Салімонович // Україна молода. — 2020. — 22 верес. (№ 90). — С. 3. *Йдеться про звернення до Міністерства освіти та науки викладачів та вченої ради Національного університету "Острозька академія" з приводу рішення Українського центру оцінювання якості освіти (УЦОЯО) дозволити майбутнім абітурієнтам не*

складати тести з української літератури. Це рішення в Острозькій академії вважають помилковим та вказують, що "українська література є фундаментальним засобом формування особистості громадянина з високим рівнем національної свідомості та культури", а також є "незамінною комунікативною платформою для зростання мовної особистості окремого школяра та колективної свідомості нашого народу". Текст: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3640/2006/150239/>

77. **Семенюк Ю. Визначення та основні поняття децентралізації освіти: публічноуправлінський контекст** / Юрій Семенюк, Наталя Колісніченко // Держ. упр. та місц. самоврядування : зб. наук. пр. / Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – Дніпро, 2019. – Вип. 3(42). – С. 111-120. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17051-3(42)** Узагальнено визначення понять «децентралізація», «децентралізація освіти». Визначено такі форми передачі повноважень і відповідальності в освіті, як-от: деконцентрація, делегування, деволюція і приватизація. Надано основні аргументи на користь децентралізації освіти, які базуються на ефективності, продуктивності, якості та доступності освіти; обґрунтовано критичні аспекти децентралізації. Проаналізовано таку форму децентралізації освіти, як освітня/шкільна кластеризація (кластеризація шкіл) та розглянуто її цілі й моделі (національна модель кластерів, група освітян, мережа, сільська модель кластерів). Визначено особливості управління, орієнтованого на школу, в децентралізованій системі управління освітою. Текст: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03\(42\)/15.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2019/2019_03(42)/15.pdf)

78. **Семчук Б. І. Особливості соціалізуючого впливу медіа інформації на особистість молодого покоління** / Б. І. Семчук // Проблеми освіти : зб. наук. пр. / Держ. наук. установа "Ін-т модернізації змісту освіти". – Вінниця, 2019. – Вип. 92. – С. 158-163. - **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14117-92** Розкрито особливості впливу медіаінформації на соціалізацію дітей дошкільного віку. Здійснено ретроспективний аналіз поглядів науковців

з означеної проблеми. Розглянуто поняття «комп'ютерні технології», «медіаінформація», «мас-медіа», «медіаосвіта». Зазначено, що у реаліях сьогодення, мас-медіа є тим сучасним способом передачі знань, що відповідає якісно новому змісту навчання, розвитку та соціалізації дитини дошкільного віку. Висвітлено психологічні закономірності й особливості формування дитячої свідомості в контексті впливу медіаінформації. Описано аспекти особистісних якостей молодого покоління, які формуються під впливом мас-медіа. Розкрито переваги поширення комп'ютерних технологій: віртуальна освіта, мобільні телефони-радіоприймачі, Інтернет-аукціони, нові субкультури, що виникли в мережі Інтернет та описано негативні наслідки їх впливу на дітей.

79. Семчук С. І. Інформаційні технології як чинник впливу на морально-духовне становлення молодого покоління / С. І. Семчук // Проблеми освіти : зб. наук. пр. / Держ. наук. установа "Ін-т модернізації змісту освіти". – Вінниця, 2019. – Вип. 92. – С. 163-168. - **Шифр зберігання в Бібліотеці:** **Бп14117-92** Розглянуто проблему морально-духовного становлення особистості молодого покоління в умовах інформатизації суспільства. Розкрито аспекти особистісних якостей молодого покоління, які формуються під впливом інформаційних технологій. Подано ретроспективний аналіз поглядів науковців з означеної проблеми. Розглянуто поняття «інформаційні технології», «кіберпанк», «Інтернет-залежність», «духовно-моральне виховання». Описано психологічні закономірності та особливості духовного становлення дітей дошкільного віку. Визначено, що культурними формами становлення дитячої духовності в процесі виховання й освіти, поряд з дитячими іграми, є комп'ютерні ігри. Особливістю комп'ютерних ігор є те, що одним із гравців є комп'ютерна програма. З'ясовано, що розповсюдження комп'ютерних ігор має потужний позитивний та негативний вплив на морально-духовне становлення молодого покоління.

80. **Сікорський П. І. Теоретико-методологічні засади моделювання нових навчальних технологій у середніх закладах освіти /** П. І. Сікорський. — Львів : Сполом, 2019. — 388 с. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: A805128.** Проаналізовано теоретико-методологічні засади формування освітніх технологій. Охарактеризовано структуру освітніх технологій. Виокремлено альтернативні навчальні технології. Розглянуто модульно-рейтингову технологію навчання.

81. **Скрипник О. Уроки на голодний шлунок /** Ольга Скрипник // Уряд. кур'єр. – 2020. – 23 верес. (№ 175). — С. 6. *Йдеться про затверджений Кабінетом Міністрів України (КМ України) план заходів із реформування системи шкільного харчування, який заплановано реалізувати протягом наступних п'яти років у межах Національної стратегії щодо розбудови безпечного та здорового освітнього середовища у Новій українській школі. Наведено результати дослідження системи шкільного харчування, проведеного фахівцями Інституту громадського здоров'я ім. О. Марзеєва, та зазначено, що досвід шкільного харчування у країнах ЄС та США свідчить, що реалізація довгострокових програм оптимізації харчування школярів сприятливо впливає на здоров'я дітей, культуру їхнього харчування і якість життя.* Текст: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/uroki-na-golodnij-shlunok/>

82. **Скрипник Т. В. Діти з аутизмом в інклюзії: сценарії успіху /** Тетяна Скрипник ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. — Київ, 2019. — 207 с. - **Шифр зберігання в Бібліотеці: A807190** Розкрито систему технологій, що уможливлюють впровадження ефективного інклюзивного навчання для дітей з розладами аутистичного спектра. Зміст цих технологій охоплює такі три царини успішної освіти, як : підготовка дитини, підготовка освітнього простору, налагодження роботи міждисциплінарної команди супроводу.

83. **Сміян Н. Дистанційну форму навчання пропонують узаконити** [Електронний ресурс] / Надія Сміян // Голос України. – 2020. – 24 верес. (№ 176). — Електрон. дані. *Розглянуто основні положення поданого на розгляд Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій законопроекту № 4056 про зміни до Закону про повну загальну середню освіту щодо механізму дистанційної форми навчання у разі настання обставин, які унеможливають відвідування закладів освіти. Зокрема, передбачено доповнити Закон про повну загальну середню освіту статтею 26, яка дає визначення дистанційної форми навчання, а Міністерству освіти і науки (МОН) запропоновано розробити та затвердити положення про дистанційну форму навчання, а також перелік спеціальних ресурсів та засобів, які можуть для цього використовуватись.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336191>

84. **Сойко І. М. Формування педагогічних компетентностей майбутніх учителів початкової школи в умовах інклюзії** / Інна Миколаївна Сойко // Психол.-пед. основи гуманізації навч.-вихов. процесу в шк. та ВНЗ : зб. наук. пр. / Міжнар. екон.-гуманіт. ун-т ім. акад. С. Дем'янчука. – Рівне, 2019. – Вип. 2 (22). – С. 155-164. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп15782-2(22)** *Досліджено питання формування компетентностей майбутніх вчителів початкової школи в умовах інклюзії. Обгрунтовано, що їх підготовка є важливим напрямом соціальної політики держави. Проаналізовано погляди вітчизняних і зарубіжних вчених на формування компетентностей майбутнього вчителя початкової школи в умовах інклюзії. Визначено структуру інклюзивного середовища як простір соціалізації дітей із різними можливостями й особливостями. Розкрито проблему розвитку інклюзивного освітнього середовища в загальноосвітніх навчальних закладах.*

85. **Соколова Е. Т. Управління системою реформування методичної діяльності у закладах вищої освіти** / Е. Т Соколова // Публіч. упр. і адміністрування в Україні. — 2020. — Вип. 16. — С. 92-96. *Зазначено,*

що основною метою реформування управління методичною діяльністю закладу вищої освіти є визначення чітких механізмів її планування, мотивації, організації, регулювання та контролю. На основі аналізу та систематизації наукових джерел висвітлено основні тенденції розвитку управління методичною діяльністю та шляхи вдосконалення організаційної системи методичної роботи.

Текст : <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/16-2020/18.pdf>

86. **Сторіжко О. Й. Екологічна освіта як одкровення протиродотворчої діяльності** / О. Й. Сторіжко // Мультиверсум. Філософ. альм. : [зб. наук. пр.] / Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України.— Київ, 2000 . – Вип. 1/2 (167/168). — 2019. — С.174-190. —**Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп15492-1/2(167/168)** Стаття присвячена визначенню місця екологічної освіти в системі освіти загалом, сутності цієї освіти та її значення для практичної діяльності у контексті поліпшення екологічних відносин, збереження довкілля і створення нових , ще не існуючих природних форм.

87. **Сучасні технології в науці та освіті** : матеріали Третьої Міжнар. наук.-практ. конф., 27–28 лют. 2020 р., м. Сєверодонецьк : у 2 ч. Ч. 2 / гол. ред. О. І. Рязанцев. – Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. – 204 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А806304-2** Зі змісту: Тенденції глобалізації в освіті / А. К. Гнилицька. – С. 54-56; Презентація як комунікативна взаємодія між учасниками освітнього процесу у вищій школі / Н. О. Давіденко. – С. 56-59; Управління якістю освіти в закладах вищої освіти на основі думки споживачів освітніх послуг / О. І. Рибіна, О. А. Криклій. – С. 87-90; Основні тенденції розвитку освіти в Україні / Т. Г. Солопова. – С. 96-99.

88. **Теорія і практика навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти** / [М. П. Вовк та ін. ; передм. Л. Б. Лук'янової] ; НАПН України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих ім. І. Зязюна. — Київ : Талком, 2020.— 367 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А805976.**

Висвітлено проблеми і практики навчання дорослих за умов формальної і неформальної освіти. Наведено результати діагностики професійної компетентності педагогічного персоналу щодо використання освітніх технологій за умов формальної і неформальної освіти. Обґрунтовано методологічні засади та охарактеризовано практико орієнтовані основи розвитку спектра професійних компетентностей педагогів для роботи з різними категоріями дорослих.

89. **Тесленко Л. "Доки існуватимуть інтернати, доти туди влаштовуватимуть дітей"** / Ліна Тесленко // Україна молода. – 2020. – 22 верес. (№ 90). — С. 9. *Розглянуто проблему реформування інтернатних закладів в контексті законопроекту № 3371, який має на меті вилучити з Закону про середню освіту пункт про те, що вже в 2021 році засновники санаторних шкіл-інтернатів зобов'язані припинити їхню діяльність шляхом зміни типу закладу чи ліквідації. Наведено коментар одного з авторів законопроекту, народного депутата Лариси Білозір, яка вважає, що "такі необдумані кроки призведуть до фактичного закриття санаторних шкіл-інтернатів, знищення усієї матеріальної бази та головне – втрати професійного колективу та доступу дітей до реабілітаційних послуг".* Текст: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3640/188/150217/>

90. **Тимохова Г. Б. Проблеми формування соціального капіталу в контексті розвитку інституту тіньової освіти** / Г. Б. Тимохова // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. – Вип. 25. – С. 45-53. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14653-25** *Зроблено спробу показати загрози щодо виконання нового Закону про вищу освіту в Україні. Досліджено негативні наслідки соціального капіталу, доводячи, що зниження інституційного довіри до реформ системи освіти відбувається завдяки зміцненню інституційних мутантів освіти. Зростання ринку тіньового освіти, пов'язані з цим фінансові витрати приватних осіб і сімей, а також побоювання щодо можливого неналежного виконання викладачем*

своїх професійних обов'язків і корупції серед вчителів знижують рівень довіри до реформ освіти.

91. **Тільнова І. «Щоб хотілося тут жити»** [Електронний ресурс] / Інна Тільнова // День. – 2020. – 9 жовт. (№ 191/192). – Електрон. дані. *Йдеться про міжнародний освітньо-культурний проект «Коли більше об'єднує, ніж розділяє». Зазначено, що проект проходить на базі двох шкіл — української та польської. Двадцять учнів, два педагоги і представники громадських організацій-авторів цілий місяць спільно працюватимуть над поглибленим вивченням автентичної народної культури України і Польщі. Учасники не лише познайомляться (і попрацюють!) з традиційними народними ремеслами, прадавніми техніками співу, старовинними кулінарними традиціями, а й навчатимуться застосовувати сучасні цифрові технології для поширення і популяризації знань про народну культуру, її зразків і досягнень.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/shchob-hotilosya-tut-zhyty>

92. **Ферт О. Г. Інклюзія дітей з порушеннями психічного розвитку** / Ольга Ферт ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів, 2020. — 431 с. - **Шифр зберігання в Бібліотеці: А807009** *Викладено сучасні погляди на дослідження інклюзивної парадигми в Україні. Проаналізовано теорію і практику впровадження інклюзивної форми освіти дітей із порушеннями психічного розвитку. Обґрунтовано необхідність урахування особливостей дизонтогенезу та застосування диференційованого підходу до таких дітей в інклюзивному освітньому процесі. Висвітлено специфіку педагогічної роботи з дитиною та підготовки спеціаліста до роботи з учнями з порушеннями психічного розвитку, зокрема з гіперактивним розладом з дефіцитом уваги, в освітньому середовищі.*

93. **Фінансування за залишковим принципом не сприяє інноваційному розвитку** [Електронний ресурс] // Голос України. – 2020. – 13 жовт. (№ 189). — Електрон. дані. *Подано тези виступу проректора з наукової роботи Харківської політехніки, в. о. голови Президії Ради*

проректорів закладів вищої освіти та наукових установ Міністерства освіти і науки України (МОН України) Андрія Марченка на нараді з актуальних питань розвитку вітчизняної науки та інноваційних процесів, проведеної Комітетом Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій. Андрій Марченко окреслив загальнодержавні проблеми наукової сфери та вказав на необхідність належного фінансування науки та освіти як головних важелів інноваційного розвитку. Також науковець акцентував увагу на питаннях створення сприятливого до науки та освіти законодавчого середовища, зокрема, закликав нарешті вирішити питання автономії університетів в освітній і науковій діяльності. Андрій Марченко висловив низку пропозицій для поліпшення ситуації, а саме: профільному Комітету ВР України разом з МОН і Національною академією наук України (НАН України) розробити програму поступового переходу фінансування наукової сфери від сьогоднішніх приблизно 0,5 до не менш як 1,7 % валового внутрішнього продукту (ВВП), як це передбачено Законом України; створити під егідою Комітету ВР України з питань освіти, науки та інновацій, МОН і НАН України робочу групу з аналізу законодавства та надання пропозицій щодо його вдосконалення; визначити пріоритети в науковій сфері з метою підвищення ефективності вітчизняної економіки; забезпечити наукову та науково-технічну складові високої вітчизняної обороноздатності; визначити п'ять пріоритетів, що пов'язані із світовими перспективними напрямками науки, безумовно, з обов'язковим обґрунтуванням усіх можливостей отримання позитивного ефекту вітчизняною економікою під час їх реалізації. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336942>

94. Хмелюк В. С. Система освіти в Україні, напрями її реформування / В. С. Хмелюк, О. І. Білик, Н. Ю. Подольчак // Публіч. упр. і адміністрування в Україні. — 2020. — Вип. 17. — С. 112-115. Проаналізовано основні напрями реформування системи освіти та спрогнозовано наслідки від неефективних рішень. Сформульовано основні

засоби та механізми реформування системи освіти, які використовуються органами державного управління.

Текст : <http://www.pag-journal.iei.od.ua/archives/2020/17-2020/22.pdf>

95. **Цибулько О. С.** Історико-педагогічні ідеї виховання духовності особистості в Україні у II половині XX – на початку XXI століття / О. С. Цибулько ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Харків : Панов А. М., 2020. — 323 с. - **Шифр зберігання в Бібліотеці: A806646** Розкрито методологічні проблеми духовності в історико-педагогічному аспекті. Проаналізовано еволюцію духовних ідеалів: від радянської школи до Нової Української Школи. Охарактеризовано зарубіжний досвід виховання духовності особистості. Доведено цінність духовності як умови збереження людини та людства на сучасному етапі еволюції суспільства.

96. **Цюцюра М. І.** Інформаційні технології оцінювання знань студентів при дистанційному навчанні на основі хмарних технологій / М. І. Цюцюра, М. Б. Кулеба, В. В. Гоц, Т. О. Лященко // Упр. розвитком склад. систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — Київ, 2019. — Вип. 38. — С. 111-116. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17179-38** Наведено загальні підходи до використання інформаційних технологій щодо оцінювання знань студентів під час дистанційного навчання на основі хмаринних обчислювальних технологій. Визначено роль інформаційних технологій у сучасному навчальному процесі. Зазначено, що сьогодні українська освіта залишається на етапі реформування, а зміни, які відбуваються в організації навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти, спрямовані на впровадження компетентнісного підходу. Наведено визначення понять “цифрова компетентність”, “інформаційна та цифрова компетентність”. Здійснено аналіз Закону України «Про освіту» щодо реалізації режиму дистанційного навчання. Охарактеризовано механізм використання хмаринних обчислювальних технологій для оцінювання знань студентів у процесі дистанційного навчання, наведено переваги технології хмаринних

обчислень. Розглянуто використання технологій Google і хмаринних обчислень під час навчального процесу відповідно до режиму дистанційного навчання.

97. **Чадюк М. Тенета онлайн-освіти** [Електронний ресурс] / Марина Чадюк // День. – 2020. – 30 верес. (№ 184). — Електрон. дані. *Йдеться про те, що для ефективного навчання в нових умовах потрібен не лише інтернет, а й активні вчителі та спеціальні навчальні платформи. За даними аналітичної записки «Навчання в школах під час та після карантину. Уроки COVID-19», станом на кінець серпня не було проведено жодного системного дослідження, яке б дало змогу виявити, як саме було організовано дистанційне навчання та яка його ефективність.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/teneta-onlayn-osvity>

98. **Чижевський Б. Возвеличений учитель – успішна держава** [Електронний ресурс] / Борис Чижевський // Голос України. – 2020. – 3 жовт. (№ 183). — Електрон. дані. *Подано статтю керівника секретаріату Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій Бориса Чижевського про проблеми розвитку освіти. Висвітлено історію науково-педагогічної думки в Україні та наголошено на визначальній ролі вчителя в суспільному житті на сучасному етапі державотворення. Акцентовано увагу на необхідності "позитивного політичного, законодавчого, правового рішення щодо подальшого розвитку сфери науки і освіти та реального, фактичного духовного, фінансового, соціального утвердження статусу Науковця, Учителя, професійна діяльність яких є запорукою справедливого демократичного ладу, добробуту, достатку, культури, компетентності, майстерності, стабільності, взаєморозуміння, Миру та зростання".* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/336614>

99. **Шиліна Н. Є. Проблема виховання дітей з особливими освітніми потребами в умовах сім'ї та освітніх установ** / Н. Є. Шиліна // Наук. вісн. Південноукр. нац. пед. ун-ту імені К. Д. Ушинського.

– Одеса, 2019. – № 3 (128). – С. 42 – 50. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14991-3(128)** Присвячено проблемі інклюзивної освіти, а саме навчання і виховання в умовах сім'ї та дошкільних закладів. Проаналізовано вітчизняний та зарубіжний досвід роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Охарактеризовано такі підходи як: розширення доступу до освіти (його головною метою є розширення освітніх можливостей для людей із психічними і фізичними вадами, етнічних меншин, а також людей з неблагополучних верств суспільства), мейнстримінг (цей підхід передбачає, що діти-інваліди спілкуються з однолітками на святах, у час дозвілля), інтеграція (означає приведення потреб дітей із психічними та і фізичними порушеннями у відповідність зі звичною традиційною системою освіти) та інклюзія (вона є таким видом освітньої діяльності, коли люди з різними обмеженнями і потребами можуть навчатися нарівні із людьми без відхилень). Розглянуто програму допомоги дітям із синдромом дефіциту уваги і гіперактивності, яка застосовується в освітніх закладах Норвегії і містить такі заходи: технологія поширення знань серед батьків і фахівців, технологія інклюзивного навчання дітей з різними відхиленнями в розвитку (СДУГ, синдром Турретт, синдром Аспергера, розумова відсталість) в системі загальної освіти, технологія діагностики варіантів СДУГ і коморбідних розладів. Текст: <https://nv.pdpu.edu.ua/Magazin>

100. Шилкунова З. І. Завдання розвитку початкової школи в умовах динамічних змін зовнішнього середовища навчального закладу здорової особистості / З. І. Шилкунов // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. — Вип. 25. — С. 1821-193. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14653-25** На основі аналізу результатів наукових досліджень описано зовнішнє середовище школи, яке характеризується наявністю феномена соціальної недовіри, трансформацією інституту сім'ї, кризи і трансформації дитинства, кадровим голодом тощо. Наведено сценарії реагування школи на динамічні зміни цього середовища. Визначено завдання розвитку початкової школи в умовах динамічних змін зовнішнього

середовища навчального закладу: розвиток за «синергічним» і «авангардним» сценаріями; побудова школи здібностей на діяльнісній основі; становлення здатного до саморозвитку вчителя, що вірить в силу дитини; дослідження і вирішення проблеми формування «батька партнера». Висвітлено досвід роботи кафедри початкової освіти СЕПШ ХГУ «НУА» зі створення і реалізації діяльнісної моделі навчання. Основою цієї роботи є система розвивального навчання Д.Б. Ельконіна – В.В. Давидова, головна мета якого – формування суб'єкта навчальної діяльності. Вчителі кафедри в роботі з молодшими школярами реалізують принципи, притаманні системі розвивального навчання, школі «Діалогу культур» і ідеї імовірнісної освіти у рамках культурно-історичного підходу, який походить від теорії Л. С. Виготського і розглядається як цілісна культурно-антропологічна парадигма.

101. Шостаковська А. В. Управління мотивацією науково-педагогічних працівників вищих закладів освіти / А. В. Шостаковська, Г. В. Мухіна // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. — 2019. — № 1. — С. 115-121. *Проаналізовано сучасні форми і методи матеріальної та нематеріальної мотивації праці працівників сфери вищої освіти України як важливого чинника підвищення ефективності праці. Дослідження сучасного стану управління мотивацією у вищих школах та розроблені рекомендації підкріплено аналізом статистичної інформації щодо якості фінансового забезпечення галузі освіти. Текст :* http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2019/1_2019/1_2019.pdf

102. Шульга Ю. С. Законодавча база духовної освіти в Україні / Ю. С. Шульга // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 21, т. 1. — С. 86-90. *Висвітлено проблеми розвитку освіти, які унормовуються законами України, що регулюють суспільно-правові відносини в соціальному житті та проблемні питання щодо організації і забезпечення функціонування духовної освіти України. Текст :* http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_1/20.pdf

103. **Шуткевич О. «Ми не можемо бути осторонь»** [Електронний ресурс] / Олеся Шуткевич // День. – 2020. – 23 верес. (№ 179). – Електрон. дані. *Йдеться про те, що у межах акції «Відповідальна ІТ-освіта», яка стартувала у Вінницькому національному технічному університеті, студенти представили «пілотну версію» портативного робота для безконтактного вимірювання температури тіла людини. Як повідомляє пресцентр закладу, його розробили для участі у всеукраїнському хакатоні IT-SCOUTS із робототехніки «Smart City», який відбувся торік.* Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayiny/my-ne-mozhemo-buty-ostoron>

104. **Щепетильнікова Є. Zoom-лекціями відбутися не вдасться** [Електронний ресурс] / Єлизавета Щепетильнікова // Дзеркало тижня. – 2020. – 23 вересн. – Електрон. дані. *Йдеться про COVID-19 та новий навчальний рік в університетах. Зазначено, що карантинні обмеження українського уряду забороняють восени навчання лише в тих закладах вищої освіти (ЗВО), які розміщені в так званій червоній зоні. Зокрема онлайн розпочали навчальний рік ЗВО у Чернівцях та Івано-Франківську, а станом на 20 вересня очні заняття не могли проводитися у 27 закладах вищої освіти, більшість яких розміщені в Тернопільській області. Тим часом не всі заклади в інших зонах поспішають збирати студентів у аудиторіях. Більшість віддає перевагу змішаному навчанню, що передбачає як онлайн компоненту, так і очні зустрічі. Наприклад, чимало ЗВО пропонують студентам приєднуватися до лекцій онлайн, а семінарські заняття проводять уже в університеті.* Текст: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/zoom-lektsijami-vidbutisja-ne-vdastsja.html>

105. **Юскович-Жуковська В. І. Використання ресурсів соціальних мереж у навчальному процесі закладів вищої освіти** / Валентина Іванівна Юскович-Жуковська, Юрій Георгійович Лотюк, Людмила Ярославівна Соловей // Психол.-пед. основи гуманізації навч.-вихов. процесу в шк. та ВНЗ : зб. наук. пр. / Міжнар. екон.-гуманіт. ун-т ім. акад. С. Дем'янчука. – Рівне,

2019. – Вип. 2 (22). – С. 192-199. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп15782-2(22)** Досліджено ефективність використання соціальних мереж як альтернативного комунікативного середовища у процесі викладання навчальних дисциплін в закладах вищої освіти (ЗВО). Проаналізовано особливості популярних соціальних мереж та можливості залучення їх в навчальний процес. Показано, що студентська Internet-аудиторія активно обмінюється, отримує та передає мультимедійну інформацію, зокрема, учбову, через соціальні мережі. Обґрунтовано доцільність організації освітнього процесу в ЗВО із застосуванням інструментарію соціальних мереж як інформаційно-комунікаційного засобу навчання.

106. **Яновська Т. А. Порівняльний аналіз особливостей конфліктної поведінки молодших та старших підлітків / Т. А. Яновська** // Молодий вчений. — 2020. — № 1. — Електрон. дані. Надано психологічний аналіз проблеми конфліктної поведінки у старшому та молодшому підлітковому віці. Звернено увагу на характеристику понять конфліктів та конфліктної поведінки, аналіз психологічних особливостей підліткового віку і конфліктності як особливості протікання означеного вікового періоду. Текст : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/1/12.pdf>

107. **Яріз Є. М. Організація моніторингу якості знань студентів на сучасному етапі реалізації національної реформи освіти / Є. М. Яріз** // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. — Вип. 25. — С. 95-102. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14653-25** Зазначено, що в умовах ринкової економіки до випускників ВНЗ ставляться високі вимоги, що стосуються якості професійних компетенцій молодого фахівця. Дуже часто молодий спеціаліст, приступаючи до роботи, вже з перших кроків усвідомлює, що йому не вистачає знань і навичок, отриманих під час навчання у ВНЗ. У разі більш ретельного розгляду причин, з'ясовується, що найсерйознішими є занижені вимоги до якості знань студентів з боку викладача, невміння студентів визначити пріоритети протягом навчального семестру, відсутність сучасної матеріальної бази,

що дозволяє знайомити студентів з останніми досягненнями науки і техніки у сфері професійної підготовки. Наголошено, , щоб викоренити перераховані недоліки, слід вжити заходи, що дозволять підвищити рівень підготовки випускників за умов мінливої дійсності. До таких заходів належать: підвищення кваліфікації педагогів, підтверджене задачею багаторівневих тестів, поліпшення матеріальної бази ВНЗ і впровадження нових, прогресивних технологій контролю знань студентів, що сприятиме підвищенню ефективності навчального процесу. Порушено питання важливості взаємодії викладачів ВНЗ з роботодавцем на заключному етапі підготовки молодого фахівця.

108. Ящук Т. А. Сутність і тенденції позабюджетного фінансування закладів вищої освіти / Тетяна Анатоліївна Ящук // Регіон. економіка та упр. — 2019. — № 3. — С. 118-122. *Виявлено, що протягом останніх років у системі фінансування вищої освіти існує тенденція зменшення частки надходжень бюджетних коштів і, як наслідок, розширення обсягів позабюджетного фінансування. За результатами проведеного аналізу фінансової звітності закладів вищої освіти (ЗВО) виявлено позитивну динаміку надходжень до спеціальних фондів університетів. Визначено, що у позабюджетних надходженнях провідне місце займає плата за послуги, які надають ЗВО відповідно до законодавства згідно із їх основною діяльністю. Текст :* [http://siee.zp.ua/images/journal/2019/3\(25\)2019.pdf](http://siee.zp.ua/images/journal/2019/3(25)2019.pdf)

Освіта в зарубіжних країнах

109. Білицька В. М. Роль національної рамки кваліфікацій у системі освіти Німеччини [Електронний ресурс] / В. М. Білицька // Молодий вчений. — 2020. — № 3. — Електрон. дані. *Розглянуто необхідність та функціональність прийнятої національної рамки*

кваліфікацій Німеччини, з огляду на відсутність уніфікованості німецької системи освіти та задля стабільного економічного росту країни. Текст : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/3/20.pdf>

110. Ван Їнсінь. Критерії відбору для підвищення професійної компетентності китайських викладачів в Україні / Їнсінь Ван // Упр. розвитком склад. систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — Київ, 2019. — Вип. 38. — С. 98-102. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17179-38** Зазначено, що за умов динамічного середовища реалізація сучасних міжнародних проектів та програм багато в чому залежить від грамотного застосування компетентнісного підходу. Останні дослідження активів знань свідчать про те, що основні проблеми стратегічного управління пов'язані саме з можливостями та компетенціями організацій. Розвиток компетенції розглянуто як раціональний процес, що має кінцевий результат, який можна контролювати без серйозних проблем на основі досліджень та інших міркувань. Зважаючи на певні заздалегідь визначені цілі (наприклад, придбання певних знань і навичок), передбачається, що на основі педагогічних і психологічних знань можна розробити і впровадити навчальний процес таким чином, щоб це призвело до досягнення визначених цілей. Зауважено, що Янченський політехнічний інститут використовує п'ять базових критеріїв компетентності викладачів: загальнокультурний, загальнопрофесійний, комунікативний, особистісний, саморозвиток та самоосвіту. На основі комплексної експертної оцінки перевіряються всі критерії та приймаються кадрові рішення.

111. Власова І. В. Фінансова автономія університетів: досвід Естонії / І. В. Власова // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 21, т. 3. — С. 159-163. Здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення у сфері вищої освіти Естонії. Встановлено, що заклади вищої освіти є автономними інституціями.

Текст : http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/21/part_3/36.pdf

112. Завальнюк В. В. Організація навчально-виховного процесу в американських пієтичних закладах освіти / Вікторія Володимирівна Завальнюк // Психол.-пед. основи гуманізації навч.-вихов. процесу в шк. та ВНЗ : зб. наук. пр. / Міжнар. екон.-гуманіт. ун-т ім. акад. С. Дем'янчука. – Рівне, 2019. – Вип. 2 (22). – С. 65-73. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп15782-2(22)** Досліджено організацію навчально-виховного процесу в американських пієтичних школах на прикладі закладів Н.-Л. Цинцендорфа, які ґрунтуються на християнських засадах і основним завданням яких є надання ґрунтовної фундаментальної освіти та формування в учнів християнського світогляду. Зазначено, що школи Цинцендорфа є популярними в Америці, а також в усьому світі навчально-виховними інституціями, що приваблюють вихованців та їхніх батьків наданням глибоких фундаментальних знань.

113. Здродовський Б. Освіта в галузі безпеки у Польщі / Б. Здродовський // Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ : зб. наук. пр. – Дніпро, 2019. – № 2. – С. 190-202. – **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп15200-2(99)** Розглянуто сучасні вимоги та виклики, що визначають роль і місце освіти в сучасному суспільстві. Зокрема, висвітлено генезу існуючих відомих освітніх закладів, виокремлено три типи системи сучасних ВНЗ Європи (традиційні ліберальні; гнучкі з підлаштуванням до вимог ринку; більш доступні з точки зору плати за навчання, але менш престижні вищі професійні школи). Надано характеристику сучасного стану галузі вищої освіти у Польщі: законодавче регулювання (активні процеси розпочато після реформи 1989 р.); порядок створення закладів та їх фінансування; організаційно-інституційна складова адміністрування галуззю (міністерства, комісії, ради ректорів тощо). Звернено увагу на особливості внутрішнього управління та організаційної структури польських вишів. Визначено проблеми сучасної освітньої галузі в Польщі: джерела фінансування, автономія вишів, подальше існування приватних закладів, визнання польських дипломів у решті країн ЄС, наявність контролюючих та

атестаційних органів тощо. Текст: <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/11/2-19-ua/34.pdf>

114. Іванова В. В. Особливості професійного розвитку фахівців дошкільної освіти Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії / В. В. Іванова // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 22, т. 1. — С. 140-145. Виокремлено основні методи роботи педагога-наставника з педагогом-початківцем Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії. Розкрито особливості професійного розвитку фахівців дошкільної освіти у цих країнах. Текст :
http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_1/33.pdf

115. Іванюк І. В. Розвиток цифрової компетентності вчителів: досвід країн Скандинавії [Електронний ресурс] / Ірина Володимирівна Іванюк // Інформ. технології і засоби навчання : [електрон. вид.] . — 2019. — Т. 72, № 4. — С. 81-90. Розглянуто поняття «цифрова компетентність» на основі документа Європейської Комісії «Рамка цифрової компетентності для громадян». Зроблено огляд основних стратегічних документів освітньої політики Норвегії та Фінляндії, які є підґрунтям сучасного реформування системи підготовки та підвищення кваліфікації вчителів з метою розвитку їх цифрової компетентності. Виявлено, що в зазначених країнах створено спеціальні установи, які відповідають за розроблення та впровадження національного курікулуму, що охоплює впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій – Національне агентство освіти в Фінляндії та Директорат у Норвегії. Висвітлено основні повноваження та сфери відповідальності державних інституцій, які впроваджують освітню політику країн (Міністерства освіти, округи, муніципалітети, спеціальні служби, заклади загальної середньої освіти). Подано огляд електронних ресурсів, що використовуються в країнах для розвитку цифрової компетентності вчителів (навчальні платформи з переліком ресурсів за різними тематиками начальних дисциплін, національні тести, онлайн-інструменти з самооцінки щодо визначення рівня цифрової компетентності

тощо). Зазначено, що аналіз існуючих документів освітньої політики Норвегії та Фінляндії свідчить про комплексний підхід до вирішення поставлених завдань щодо реформування системи освіти на всіх рівнях, а також розроблення відповідних навчальних платформ, електронних освітніх ресурсів та онлайн-інструментів з оцінювання та визначення рівня цифрової компетентності. Надано рекомендації Міністерству освіти і науки України щодо використання позитивного досвіду розвитку цифрової компетентності вчителів скандинавських країн в освітній політиці України, зокрема: створення спеціальної установи, яка відповідатиме за цей процес; запровадження принципу «рівний-рівному» у навчанні вчителів використовувати новітні інформаційно-комунікаційні технології; розроблення онлайн-інструменту з самооцінки вчителями рівня інформаційно-цифрової компетентності; створення відкритого комерційного ринку для онлайн-навчальних матеріалів та електронних підручників.

116. Кванденг Г. Тенденції та проблеми розвитку цифрового освітнього середовища в університетах Китаю / Гоу Кванденг, Г. А. Полякова // Інновац. педагогіка. — 2020. — № 22, т. 2. — С. 180-185. *Розглянуто основні проблеми та тенденції в сучасному середовищі цифрової освіти в Китаї та запропоновано рішення для покращання освітніх послуг в університетах. Зі швидким розвитком інформаційних, мережових і мультимедійних технологій створення цифрового середовища відкрило нові освітні можливості в Китаї і різні університети оновили і поліпили відповідно до їхнього статусу побудову цифрового освітнього середовища. Традиційні засоби навчання в класі і система управління університетом були замінені більш ефективними і точними інтернет-платформами. Навчальні матеріали для студентів буде замінені відео, додатками або вебсайтами, а традиційні дошки також будуть замінені планшетними комп'ютерами або проекторами.*

Текст :

http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_2/42.pdf

117. **Липчанко-Ковачик О. В. Лінгвокультурологічний аспект навчання у контексті освіти США / О. В. Липчанко-Ковачик, К. Т. Кончович, І. В. Моргун // Інновац. педагогіка. — 2019. — № 18, т. 3. — С. 183-186.** *Розкрито сутність і значущість лінгвокультурологічного підходу до системи освіти в США. Оскільки для практичного застосування цього принципу важливими є знання про мову, культуру та усвідомлення «іншого» сприйняття звичної для нас навколишньої дійсності, поняття «культура», «свідомість», «мова» у цьому випадку – основоположні. Текст :* http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/18/part_3/41.pdf

118. **Лук'янова Л. Б. Соціально-педагогічні аспекти діяльності віртуальних університетів у європейському освітньому просторі [Електронний ресурс] / Лариса Борисівна Лук'янова, Ганна Василівна Товканець, Галина Іванівна Сотська, Олена Володимирівна Тринус // Інформ. технології і засоби навчання : [електрон. вид.]. — 2019. — Т. 72, № 4. — С. 14-25.** *Розглянуто освітньо-педагогічні аспекти діяльності віртуальних університетів у європейському освітньому просторі. Досліджено історичну ретроспективу розвитку технологій відкритого й дистанційного навчання в європейських країнах. Проаналізовано роль комп'ютерних і телекомунікаційних технологій у розвитку університетської освіти. Наголошено, що віртуальна освіта сприяє розвитку якісно нового за змістовими характеристиками спілкування, у контексті якого формується символічний образ сучасної особистості. Проаналізовано напрями використання систем віртуальної освіти в міжнародній практиці. Наведено приклади діяльності навчальних закладів, яка ґрунтується: на використанні інтернет-технологій, інтернет-ресурсів як внутрішнього комунікаційного середовища, поєднанні традиційних форм навчання з технологічними інтернет-нововведеннями. Зазначено, що в умовах ефективного здійснення та поширення в розвинених країнах світу віртуалізації системи навчання розпочато діяльність щодо створення віртуальних університетів в Україні. Зроблено висновок, що інформаційне суспільство забезпечує активізацію*

ресурсів, які були незалежні від попередньої соціокультурної парадигми, що вимагає переходу до віртуального способу передачі, освіти, зберігання інформації в усіх сферах людської діяльності. Текст : [file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D0%B8%D0%B9/Downloads/2892-Article%20Text-13712-1-10-20191002%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/%D0%AE%D0%BB%D0%B8%D0%B9/Downloads/2892-Article%20Text-13712-1-10-20191002%20(1).pdf)

119. **Панкратова В. О. Право на освіту у практиці Європейського суду з прав людини** / В. О. Панкратова, С. А. Лубенець // Приват. та публіч. право. — 2019. — № 2. — С. 128-132. *Надано загальнотеоретичну характеристику положенням щодо розуміння змісту права на освіту. Здійснено аналіз реалізації права на освіту в контексті практики Європейського суду з прав людини. Вказано на важливість практики Європейського суду з прав людини для розуміння сутності права на освіту.* Текст : http://pp-law.in.ua/archive/2_2019/26.pdf

120. **Решетняк Є. І. Аналіз тенденцій фінансування вищої освіти в зарубіжних країнах** / Є. І. Решетняк, М. С. Васильєв // Вчені зап. Харків. гуманітар. ун-ту "Нар. укр. акад.". — Харків, 2019. — Вип. 25. — С. 131-139. — **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14653-25** *Зазначено, що останнім часом проблеми фінансування вищої освіти притаманні більшості країн світу. Важливість цієї проблеми зростає в процесі глобалізаційних змін, підвищення впливу демографічних факторів і зміни вікової структури населення, що викликають необхідність системних змін в управлінні та забезпеченні фінансовими ресурсами вищої освіти. Проаналізовано тенденції фінансування вищої освіти в країнах ОЕСР і розроблено рекомендації для системи вищої освіти України. Країни ЄС розглядають фінансування вищої освіти не як процес формування витрат, а як інвестиції в розвиток людського капіталу. Основна тенденція фінансування вищої освіти – диверсифікації джерел. Залучення різних джерел недержавного фінансування ВНЗ відкриває можливості підвищення ефективності їх використання за рахунок позабюджетних джерел в тому числі і для України.*

121. **Самойленко О. А. Концепція неформальної освіти дорослих у Словацькій Республіці** / О. А. Самойленко // Проблеми освіти : зб. наук. пр. / Держ. наук. установа "Ін-т модернізації змісту освіти". – Вінниця, 2019. – Вип. 92. – С. 135-142. - *Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14117-92*
Розкрито особливості реалізації концепції неформальної освіти дорослих у Словацькій Республіці. Проаналізовано закономірності становлення ідеї неформальної освіти дорослих у Європейському Союзі, обґрунтовано принципи її здійснення. Особливу увагу приділено характеристиці сучасного розвитку неформальної освіти у Словаччині та її нормативному забезпеченню. Детально розглянуто практику громадських та державних інституцій у сфері неформальної освіти дорослих, визначено їх специфіку та перспективи функціонування.

122. **Сучасний стан інклюзивної освіти в країнах Європейського Союзу** / Олександр Кучай, Василій Шинкарук, Олена Біда, Тетяна Кучай // Освіт. простір України. — 2019. — № 17, ч. 1. — С. 19-23. *Проаналізовано проблему інклюзивної освіти в сучасному освітньому просторі. Зазначено, що головною метою інклюзивного навчання є усунення будь-якої дискримінації в освітньому процесі, забезпечення доступності освіти для всіх та досягнення цієї мети, що може бути організовано по-різному, що й спостерігається в освітніх системах різних країн. Висвітлено завдання, що потребують впливу з боку державного управління освіти, щодо організації навчання дітей з особливими потребами.*

123. **Сучасні технології в науці та освіті** : матеріали Третьої Міжнар. наук.-практ. конф., 27–28 лют. 2020 р., м. Сєвєродонецьк : у 2 ч. Ч. 2 / гол. ред. О. І. Рязанцев. – Сєвєродонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2020. – 204 с. *Шифр зберігання в Бібліотеці: А806304-2* *Зі змісту: Особливості навчання студентів у Німеччині / А. С. Хохлов. – С. 107-110.*

124. **Тадеєва М. Програми раннього вступу до університетів та коледжів для обдарованих старшокласників США** / Марія Тадеєва, Петро Тадеєв // Освіт. простір України. — 2019. — № 17, ч. 1. — С. 30-37.

Досліджено програми раннього вступу до університетів та коледжів для обдарованих старшокласників США. Охарактеризовано спеціальні програми для обдарованих старшокласників, які в своєму інтелектуальному й емоційному та особистісному розвитку на декілька років випереджають ровесників.

125. Чень Цзе. Розробка моделі взаємного впливу факторів конкурентоспроможності університету в янченському кластері / Цзе Чен // Упр. розвитком склад. систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — Київ, 2019. — Вип. 38. — С.117-124.***Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17179-38** Зазначено, що проекти довели свою користь при плануванні і керуванні. Це значною мірою пояснюється тим, що умови та ефективність проекту розвиваються з плином часу в результаті відповідей на зворотний зв'язок, багато з яких пов'язані з нелінійними відносинами, а також нагромаджень прогресу та ресурсів проекту. Це зробило застосування системної динаміки для управління проектами благодатним і продуктивним полем для досліджень. Література з моделей системної динаміки проектів широко варіюється в рівні деталізації, особливо у характеристиці моделі. Деякі автори зосереджені на структурі моделі, а інші зосереджені на використанні моделі і описують структуру моделі тільки в загальних рисах. Розроблено модель взаємного впливу факторів конкурентоспроможності університету. Початковий стан модельованої системи визначається значеннями параметрів, які визначають частку ринку та кількість потенційних студентів Чорноморського національного університету імені Петра Могили в місті Янчень, Китай.*

126. Чжоу Хуань. Тенденції використання ІТ в управлінні людськими ресурсами на прикладі закладів вищої освіти Китаю / Хуань Чжоу // Упр. розвитком склад. систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — Київ, 2019. — Вип. 38. — С.125-131.***Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17179-38** Зазначено, що система управління людськими ресурсами (HRMS) - це програмне забезпечення для роботи з базами даних*

та прикладних програм для здійснення кадрових операцій службовців через Інтернет. Вказано, що китайські заклади вищої освіти використовують сучасне програмне забезпечення для здійснення освітніх послуг на вищому міжнародному рівні. Зокрема використовується аплікаційне програмне забезпечення для залучення студентів для навчання - Китайська міжнародна система сервісу студентів.

127. **Чжу Тін. Використання принципів та підходів гнучкої методології (Agile) при плануванні та реалізації навчального процесу** / Тін Чжу // Упр. розвитком склад. систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. — Київ, 2019. — Вип. 38. — С. 132-138. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп17179-38** Вказано, що процес розроблення освітньої програми є складним, оскільки враховує багато зацікавлених сторін (учні, вчителі, батьки, адміністратори, роботодавці та уряд). Кожна із зацікавлених сторін має конкурентні пріоритети, графік, обсяг, якість, ризики, ресурси та обмеження витрат. Великі комплексні проекти вимагають від керівництва кваліфікованого та досвідченого менеджера проектів. Має місце підготовка навчальних планів для спільних міжнародних освітніх програм із застосуванням інструментів та технологій Agile. Зазначено, що основним “замовником” в цій програмі є студент, а кінцева мета кожного проекту в рамках програми – компетенція студента на ринку праці після отримання диплому. Тому цю програму можна вважати складною, та такою, що постійно динамічно еволюціонує, оскільки потреби ринку праці Китаю постійно змінюються та розвиваються.

128. **Чорнойван Г. П. Інституційні політики управління кар’єрним розвитком науково-педагогічних працівників університетів: зарубіжний досвід** [Електронний ресурс] / Г. П. Чорнойван // Молодий вчений. — 2019. — № 12. — Електрон. дані. Обґрунтовано кращий зарубіжний досвід впровадження інституційних політик щодо розвитку кар’єри науково-педагогічних працівників, зокрема технологій наставництва, брендингу та кар’єрного коучингу. Зазначено, що кар’єра науково-педагогічного працівника

закладу вищої освіти (ЗВО) вимагає, насамперед, усвідомлення цілей, мотивації і активних дій самого фахівця до професійного розвитку та кар'єрного росту. Текст : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/12/61.pdf>

129. Шагала Л. Б. Освітні трансформації як передумова формування системного характеру українського шкільництва у Польщі [Електронний ресурс] / Л. Б. Шагала // Молодий вчений. — 2020. — № 3. — Електрон. дані. *Розглянуто питання варіативності розвитку українського шкільництва у Польщі, що зумовлено відповідними суспільно-політичними обставинами, нормативно-правовою базою щодо статусу нацменшин.* Текст : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/3.2/28.pdf>

**Підготовлено Відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск Н. Я. Зайченко

17 жовтня 2020 р.

